

Programa școlară
pentru disciplina

Limba și literatura italiană maternă

Clasele a IX-a – a XII-a
Trunchi comun (TC) și
Curriculum de specialitate (CS)
pentru filiera teoretică, toate profilurile și specializările

- 2025 -

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă școlară pentru disciplina *Limbă și literatură italiană maternă* se înscrie în viziunea educațională stabilită prin:

- ✓ Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind *Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*;
- ✓ *Profilul de formare al absolventului* (Ordinul ministrului educației nr. 6731/2023);
- ✓ *Planurile-cadru pentru liceu* (Ordinul ministrului educației nr. 4350/2025).

În perspectiva disciplinei, studiul limbii materne face parte integrantă din domeniul competenței de comunicare. Programa școlară de *Limbă și literatură italiană maternă* se adresează elevilor tuturor profilurilor, filierelor și specializărilor profesionale care *studiază limba italiană maternă în școli cu predare în limba italiană maternă* sau în cazul în care elevul *studiază această materie ca limbă maternă într-o școală cu limba de predare română*.

Curriculumul se bazează pe programa școlară de *Limbă și literatură italiană maternă* aprobată pentru clasele a V-a – a VIII-a prin OMEN nr. 3393 / 28.02.2017 bazată pe dezvoltarea competențelor. Programa școlară pentru ciclul liceal continuă să pună accentul pe înțelegerea diferitelor tipuri de texte, pe sensibilitatea și rafinamentul în utilizarea limbii în producerea textelor oral și în scris, completate de aplicarea strategiilor de interpretare a textelor în contexte istorice și culturale. Pe parcursul ciclului liceal, elevii continuă progresiv formarea de competențe de comunicare mai complexe care contribuie la dezvoltarea gândirii critice și a creativității.

Un alt **obiectiv** al predării *limbii și literaturii italiene materne*, bazat pe actualul curriculum, este revitalizarea limbii: formarea unor tineri care doresc să comunice eficient în limba italiană, în diferite situații de comunicare. În consecință, programa în loc să solicite învățarea elementelor sistemului lingvistic, are o abordare funcțională a studiului limbii, care pune accentul pe dezvoltarea competenței de comunicare ca sarcina principală a studiului limbii italiene.

Învățarea bazată pe comunicare propune dezvoltarea simultană a abilităților productive (vorbitură, scriere) și receptive (înțelegerea textului audiat, citirea), condiția fiind de a considera limba maternă ca un mijloc de comunicare, de a o utiliza în funcție de circumstanțe, de a crea în contextul didactic situații autentice de comunicare în care cursul dialogului este imprevizibil.

În cazul elevilor care *studiază Limba și literatura italiană ca limbă maternă într-o școală cu limba de predare română* desfășurarea demersului didactic trebuie să predomine abordarea contrastivă (bazată pe cunoașterea limbii române), concretizându-se în programă prin familiarizarea treptată a elevilor cu o varietate de situații de comunicare orală și scrisă și cu interpretarea textelor literare și non-literare, pe măsură ce se dezvoltă abilitățile de comunicare.

În consecință, **principiile** acestei programe sunt următoarele:

- dezvoltarea capacității de a utiliza limba italiană în situații specifice de comunicare;
- abordarea funcțională a limbii;
- dezvoltarea adecvată a exprimării orale și scrise;
- alegerea unui conținut adecvat vârstei.

1. Statutul disciplinei și timpul alocat

Programa de *Limba și literatură italiană maternă* reprezintă oferta curriculară pentru clasele a IX-a – a XII-a conform căreia elevii din cadrul învățământului liceal cu frecvență zi, filiera teoretică, toate profilurile și specializările studiază trunchiul comun în trei ore săptămânal, în clasele a IX-a și a X-a, și două ore săptămânal în clasele a XI-a și a XII-a. Pentru filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie se vor adăuga în Curriculumul de Specialitate (CS) câte două ore săptămânal în clasele a IX-a - a XII-a. Disciplina *Limbă și literatură italiană maternă* are statut de disciplină obligatorie, având alocate conform planului cadru 2 ore pe săptămână în CS pentru filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie.

În plus, elevii care *studiază limba italiană maternă în școli cu predare în limba italiană maternă* vor dobândi competențe de analiză critică și sinteză, dar și competențe în utilizarea transversală și interdisciplinară a conținuturilor, în vederea studierii și susținerii examenului național de **bacalaureat** specific secțiilor cu predare în limba italiană

maternă, conform articolului 102 din legea învățământului preuniversitar nr. 198 din 5 iulie 2023, la următoarele discipline:

- **proba A02** — probă orală de evaluare a **competențelor lingvistice de comunicare orală în limba maternă**, pentru elevii care au urmat studiile liceale într-o limbă a minorităților naționale;
- **proba D** — **probă scrisă la Limba și literatura maternă** — probă comună pentru elevii care au urmat studiile liceale într-o limbă a minorităților naționale și **opțional** pentru elevii care au studiat limba maternă conform art. 60 alin. (5), a unei minorități naționale în unități de învățământ cu predare în altă limbă decât cea maternă de la toate filierele, profilurile și specializările.

De asemenea, absolvenții tuturor profilurilor, filierelor și specializărilor profesionale care *studiază limba italiană maternă în școli cu predare în limba italiană maternă* sau în cazul în care *studiază această materie ca limbă maternă într-o școală cu limba de predare română* pot realiza și susține **atestatul de competență lingvistică** de la finalul clasei a XII-a. Mai mult decât cunoașterea aprofundată a limbii și literaturii italiene maternă la nivel avansat, elevii vor dobândi un instrument de lucru util, care le va susține parcursul academic și profesional în contextul plurilingv și multicultural al societății actuale.

2. Cadrul legislativ și documente de referință

Elaborarea Programei școlare pentru **Limba și literatura italiană maternă** valorifică documente de politici educaționale relevante, precum:

- Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind *Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*;
- *Legea învățământului preuniversitar* (Ordinul ministrului educației nr. 198/2023), cu modificările și completările ulterioare, care reglementează regimul de studiu al limbilor materne;
- *Profilul de formare al absolventului* (Ordinul ministrului educației nr. 6731/2023);
- *Planurile-cadru pentru liceu* (Ordinul ministrului educației nr. 4350/2025).

3. Rolul disciplinei în profilul de formare al absolventului

Disciplina **Limba și literatura italiană maternă** contribuie în mod semnificativ la formarea a șase dintre cele opt competențe – cheie prevăzute de profilul de formare al absolventului. Datorită abordării tematice și a naturii sale instrumentale, limba maternă, alături de studiul oricărei limbi moderne, poate facilita formarea competențelor digitale, sociale, civice și de protejare a mediului, sau de sensibilizare și exprimare culturală. În plus, ea are un rol major în dobândirea Competenței de citire, scriere și înțelegere a mesajului și un rol indispensabil în dezvoltarea Competenței multilingve.

Studiul **Limbi și literaturii italiene materne**, conceput în conexiune cu studiul *Limbi române* alături de studiul *Limbi moderne 1* și al *Limbi moderne 2*, contribuie în mod determinant la formarea a trei dintre cele opt competențe-cheie ale absolventului:

- ✓ competența de citire, scriere și înțelegere a mesajului;
- ✓ competența în multilingvism;
- ✓ competența de sensibilizare și exprimare culturală.

În mod mai mult sau mai puțin explicit, studiul **Limbi și literaturii italiene materne** contribuie la consolidarea altor trei competențe-cheie:

- ✓ competența personală, socială și de a învăța să înveți;
- ✓ competența civică;
- ✓ competența digitală.

În elaborarea actualei programe, au fost luate în considerare și direcțiile de dezvoltare curriculară recomandate în Anexa menționată pentru aria **Limba și comunicare**, mai precis:

- „conectarea literaturii, limbii și culturii cu realitatea contemporană și diversitatea culturală, cu accent pe modul în care literatura reflectă societatea, valorile și evoluția culturală, evidențiind înțelegerea și respectul

pentru diversitatea lingvistică și culturală, încurajând elevii să exploreze multiplele perspective oferite de literaturile lumii;

- orientarea învățării către înțelegerea și analiza problemelor societății actuale, procesul de învățare fiind direcționat și spre discutarea temelor relevante din societatea contemporană, cum ar fi migrația, digitalizarea, identitatea și schimbările sociale; prin textele studiate și activitățile propuse, elevii vor fi încurajați să reflecteze asupra acestor probleme și să-și dezvolte abilitățile de gândire critică și exprimare personală;
- accentuarea perspectivei literaturii ca expresie a identității culturale și ca vector de coeziune socială, în baza rolului său de a transmite tradiții, valori și experiențe umane, evidențiind contribuțiile diverselor grupuri sociale, inclusiv ale femeilor și minorităților; literatura va fi abordată ca un spațiu de întâlnire a diferitelor idei și perspective, promovând incluziunea și înțelegerea reciprocă;
- aprofundarea studiului limbilor și comunicării pentru o exprimare clară și corectă, acordând atenție elementelor fundamentale ale gramaticii și regulilor de comunicare, atât în limba română, cât și în limbile moderne; elevii vor fi ghidați să înțeleagă structura și funcțiile limbii, să comunice eficient în contexte diverse și să aplice aceste cunoștințe în situații reale, de la conversații cotidiene la prezentări și discuții formale.”

În viziunea programei școlare, **literatura** este considerată a fi o formă de educație estetică (autoeducare) – și, în acest context, un mijloc de orientare în lume și de cunoaștere de sine – precum și un mijloc de alfabetizare, literație, de consens social și de „cultivare”. Această programă plasează în centrul atenției experiența cititorului în ceea ce privește literatura ca formă de artă lingvistică, pregătind în același timp elevii pentru o exprimare precisă, dialog și diverse forme de vorbire și scriere în public. Lecțiile de literatură sunt centrate pe dezvoltarea lecturii ca experiență estetică. Acest model de predare a literaturii pornește de la recunoașterea legăturii dintre operă și destinatarul acesteia, adică faptul că o operă (literară) este un obiect al cunoașterii (științifice) ce există numai în experiența citirii și receptării ei.

Educația literară prin dialogul cu operele, spre deosebire de abordarea monologică tradițională a predării literaturii, axată pe transferul de cunoștințe, se bazează pe premisa că scopul său principal nu constă în predarea și clasificarea conținuturilor – precum istoria literaturii sau noțiunile teoretice –, în cadrul cărora operele sunt tratate doar ca simple ilustrații. Din contră, această abordare utilizează cunoștințele ca un cadru de referință pentru înțelegerea operelor, subordonându-le desfășurării experienței estetice, considerată un instrument esențial. Astfel, conceptele adecvate pot fi formulate și dezvoltate în conformitate cu această experiență, iar modelele și codurile textuale preexistente, necesare pentru interpretare, pot fi îmbogățite.

Curriculumul se organizează conform unui principiu cronologic, fără a urmări însă abordarea tradițională a istoriei literare clasice. Operele din perioada studiată sunt corelate cu problemele esențiale ce definesc gândirea și sistemul de valori al epocii respective, precum și cu literatura modernă și contemporană pe baza unor legături tematice.

4. Rațiunea pedagogică, continuitatea și progresia cognitive

Studiul *Limbei și literaturii italiene maternelne* la nivel liceal se construiește pe competențele deja dezvoltate în **gimnaziu**, urmărind consolidarea competențelor receptive și productive, extinderea vocabularului și a funcțiilor comunicative, precum și dezvoltarea gândirii critice și a capacității de analiză, evaluare și creare a mesajelor complexe. Programa școlară la nivel liceal promovează astfel o viziune integrată, în care cunoștințele lingvistice servesc ca suport pentru dezvoltarea competențelor sociale, interculturale și cognitive.

Această progresie se aliniază taxonomiei lui Bloom revizuite, care ghidează dezvoltarea competențelor specifice: elevii reamintesc și recunosc vocabularul și structurile gramaticale, înțeleg și interpretează mesajele, aplică limba în contexte reale, analizează structurile lingvistice, evaluează claritatea și coerența mesajelor și creează texte și discursuri originale. Prin această corelare, profesorul poate adapta sarcinile didactice la nivelul real al elevilor, valorificând competențele anterioare și facilitând achiziții noi.

Accentul pe identificarea și rezolvarea problemelor lingvistice începe în ciclul **primar**, dar fenomenele care necesită utilizarea unei terminologii mai complexe și mai abstracte sunt introduse și examinate mai în profunzime în ciclul **gimnazial**. În această etapă este deja posibilă explorarea relațiilor lingvistice complexe, iar punctele de plecare

nu se mai limitează la experiențele directe, ci pot include și experiențele acumulate prin lectură, conversație și discuții. Procesul de învățare, care implică observarea, sistematizarea și generalizarea, rămâne fundamental, dar se pune un accent tot mai mare pe discuții, argumentare, gândire critică și formularea de explicații alternative. Accentul se mută treptat de la dezvoltarea înțelegerii și producției de texte la studierea problemelor legate de paradigmele lingvistice, dezvoltarea capacității de a interpreta date și informații lingvistice, evaluarea critică a calității surselor alternative și formularea de argumente, luarea de decizii și aplicarea abordărilor lingvistice.

Baza lingvistică a programelor școlare pentru clasele I – a VIII-a se bazează pe o abordare funcțională, care nu pornește de la o clasificare prestabilită a limbii, ci de la conținutul, situația și contextul tipurilor de comunicare, astfel încât fiecare fenomen să poată fi interpretat în conformitate cu contextul specific de comunicare. Accentul se pune pe texte care pot fi structurate în moduri diferite, evidențiind multiplele posibilități de reprezentare lingvistică. Programa școlară pentru învățământul secundar necesită activități inovatoare care, pe lângă rezolvarea problemelor și cercetarea conștientă, vizează și dezvoltarea percepției lingvistice, a gândirii critice și a creativității în utilizarea limbajului. Prin implicarea elevilor în diferite tipuri de activități cognitive, profesorul îi ghidează către descoperirea independentă a fenomenelor lingvistice. Astfel, dimensiunea lingvistică a textelor literare poate fi abordată ca o problemă care justifică un accent mai mare pe aspectele pragmatice, diacronice, sociale și cognitive ale utilizării limbajului.

5. Structura programei școlare

Programa școlară pentru disciplina *Limbii și literaturii italiene materne* are următoarea structură:

1. Notă de prezentare;

2. Competențe generale: în interiorul programei școlare sunt delimitate patru Competențe generale, comune tuturor anilor de studiu, care vizează comunicarea orală, înțelegerea și exprimarea verbală, înțelegerea și interpretarea textelor scrise, compunerea textelor scrise, precum și identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural;

3. Competențe specifice și exemple de activități de învățare – ele declină competențele generale fiind adaptate fiecărui an de studiu și formulate progresiv;

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea de probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse. Competențele generale reprezintă competențele dezvoltate prin studiul disciplinei pe parcursul învățământului liceal. Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și se formează pe parcursul unui an școlar, fiind etape în formarea acestora. Formarea Competențelor generale este condiționată de atingerea Competențelor specifice. Deși au un caracter obligatoriu, atât Competențele generale, cât și cele specifice, pot avea niveluri de realizare diferite, în funcție de profilul clasei și resursele disponibile. Pentru realizarea lor, programa cuprinde și exemple de activități de învățare concrete, variate care valorifică implicarea activă a elevilor.

4. Conținuturi de învățare și domeniile de conținut contribuie la dezvoltarea competențelor specifice pe baza seturilor de abilități;

Conținuturile reprezintă baza de operare pentru dezvoltarea competențelor și includ vocabular, structuri gramaticale, texte funcționale, texte literare și contexte culturale. Ele sunt abordate diferențiat, în funcție de filiera, profilul și specializarea clasei.

5. Sugestiile metodologice propun modalități de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare cu scopul de a orienta cadrele didactice în aplicarea programei și sunt alcătuite din:

- *teme recomandate;*
- *teme de proiecte recomandate;*
- *noțiuni de gramatică funcțională;*
- resurse educaționale alcătuite din *exemple de activități de învățare și exemple de proiecte colaborative.*

6. Bibliografie.

Activitățile de învățare au caracter orientativ. Ele oferă profesorului modele concrete de formare / exersare a Competențelor specifice, dându-i în același timp libertatea de a adapta strategii și metode pentru a facilita atingerea acestora, în funcție de contextul propriu de predare. *Activitățile* includ sarcini receptive, productive, analitice,

evaluative și creative, în funcție de nivelul clasei și numărul de ore acumulate. Din punct de vedere metodologic, abordarea curriculumului presupune, de asemenea, utilizarea unor **metode active** de predare și învățare care vizează dezvoltarea competențelor, precum și proceduri diferențiate de organizare a învățării.

Din lista operelor recomandate pentru temele **proiectului**, profesorul poate selecta titluri adaptate domeniului de interes și nivelului clasei, pentru realizarea și susținerea **atestatului de competență lingvistică** de la finalul clasei a XII-a.

6. Repere majore de aplicabilitate

Disciplina *Limba și literatura italiană maternă* le oferă elevilor oportunități de aplicare a limbii în diverse contexte: în viața cotidiană, prin conversații, mesaje și texte funcționale în comunitatea școlară și locală; în domeniul civic, prin participarea la dezbateri, comunicare interculturală și valorificarea valorilor europene și a drepturilor fundamentale, precum și prin aprofundarea înțelegerii spațiului cultural literar italian; în sfera profesională, prin utilizarea terminologiei specifice; și în mediul academic, prin pregătirea pentru examene, documentare, redactare și prezentare de proiecte în limba maternă.

7. Orientări pentru lectura programei școlare

Exploatarea programei, ca și redactarea ei, se bazează pe ideea că studiul limbilor materne, în societatea contemporană, este absolut indispensabil pentru „formarea de competențe necesare împlinirii personale – a oamenilor cu o calitate bună a vieții sociale – buni cetățeni (satisfăcuți de propria viață și echilibrați psihologic), precum și profesionale – buni specialiști, integrați eficient pe piața muncii și/sau capabili de continuarea unui parcurs educațional la nivel superior”. În plus, învățarea limbilor maternă sau modernă are un rol decisiv pentru mobilitatea și coeziunea din spațiul european și din afara lui.

Pentru aplicarea eficientă a programei, este obligatorie atingerea competențelor corespunzătoare nivelului clasei / grupului țintă de elevi, respectând progresia cognitivă sugerată de taxonomia lui Bloom. Profesorul are libertatea de a alege strategiile didactice, de a adapta activitățile la profilul clasei și de a integra conținuturile sau alte contexte practice, precum și de a proiecta materiale didactice inovative. Nivelul de competență al elevilor se stabilește prin teste predictive aplicate la începutul fiecărui an școlar, corelate cu numărul de ore acumulate în învățarea limbii.

8. Viziunea disciplinei și impactul asupra elevului

Disciplina *Limba și literatura italiană maternă* este mai mult decât un obiect de studiu; reprezintă un instrument de dezvoltare personală și profesională și poartă elevii spre noi oportunități. Ea le permite acestora să valorifice competențele dobândite în gimnaziu, construind progresiv abilități complexe de comunicare orală și scrisă în contexte cotidiene, academice și profesionale. Elevii își dezvoltă gândirea critică și creativitatea, învață să analizeze texte, să formuleze opinii și să producă mesaje originale. În plus, programa le oferă acces la perspective interculturale, consolidând competențele sociale și civice și înțelegerea diversității europene și globale. Pregătirea pentru mobilitate academică și profesională este susținută prin niveluri de competență recunoscute internațional și experiențe de învățare aplicate, precum ateliere, dezbateri, traducere sau jurnalism. Prin acest parcurs, elevii dobândesc autonomie în învățare și capacitatea de a folosi limba maternă ca instrument real de comunicare și gândire.

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG 1	Utilizarea corectă și adecvată a limbii italiene în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare
CG 2	Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare
CG 3	Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare
CG 4	Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural

COMPETENȚE SPECIFICE (CS)
ȘI
EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

Clasa a IX-a

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

Clasa a IX-a

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- *selectarea dintr-o serie sinonimică a cuvintelor care exprimă adecvat / nuanțat intenția comunicativă*
- *modificarea sensului unui enunț prin înlocuirea unei serii de termeni specifici*
- *formularea de enunțuri în care elevii solicită / oferă informații cu privire la impresiile, emoțiile lor în diferite contexte situaționale*

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

- *recunoașterea structurii narative dintr-un text citit*
- *completarea unor texte lacunare pe modelul textelor studiate*
- *ordonarea unor secvențe pe baza structurilor / conectorilor din diferitele tipuri de texte studiate*

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

- *dezbateri pe teme de interes pentru elevi, în perechi, conduse / moderate de un alt coleg*
- *prezentarea unor texte narative, lirice și dramatice considerate de elevi ca fiind atractive*
- *evidențierea opiniei cu privire la mesajele ascultate sau citite, inclusiv cu privire la textele literare studiate*

CS 1.4. Redactarea de texte aparținând diferitelor tipologii de texte studiate

- *redactarea unor texte care tratează aceeași temă în registre diferite*
- *redactarea unui proiect, folosind surse diferite de documentare*
- *redactarea de texte narative, lirice și dramatice, urmând structura tipurilor de texte studiate*

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

- *susținerea unei prezentări orale cuprinzând intenționat greșeli pe care participanții la dialog să le identifice*
- *completarea unor chestionare referitoare la înțelesul unor cuvinte / expresii, a unor cuvinte care pun probleme de scriere*
- *întocmirea unor liste, în urma monitorizării categoriilor de greșeli identificate în diferite texte orale și scrise*

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Clasa a IX-a

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

- *înțelegerea unor informații din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, în vederea rezolvării unor sarcini de lucru*
- *integrarea informațiilor din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, pentru a rezolva diverse sarcini*
- *analizarea, urmând o schemă dată, a unor informații din diverse tipuri de texte literare sau nonliterare studiate prin emiterea de opinii, idei*

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

- *localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin recunoașterea elementelor cheie din fiecare secvență*
- *identificarea temei/ temelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat*
- *identificarea ideilor principale dintr-un text literar sau nonliterar studiat*

CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare

- *interpretarea temei / motivelor și a ideilor principale dintr-un text studiat*
- *compararea modului în care este ilustrată o temă / prezentată o imagine / descris un eveniment, un personaj etc. în cel puțin două texte studiate*
- *emiterea unor opinii față de atitudinile transmise prin mesaje diverse, cu ajutorul unor modalizatori*

CS 2.4. Compararea trăsăturilor definatorii ale comunicării în texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două texte literare sau nonliterare - completarea unei hărți conceptuale sau a unei scheme Venn cu trăsăturile definatorii identificate în texte literare sau nonliterare - completarea unor texte lacunare cu informații relevante despre trăsăturile caracteristice textelor literare sau nonliterare studiate
CS 2.5. Aplicarea conceptelor teoretice în analiza și discutarea textelor literare sau nonliterare studiate
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea conceptelor teoretice în texte literare sau nonliterare studiate - integrarea a două concepte teoretice identificate în textele literare sau nonliterare studiate într-o hartă conceptuală în scopul rezolvării sarcinilor de analiză a textelor respective - participarea la interviuri în calitate de interviuat sau de interviuator
CS 2.6. Redactarea, individual și/ sau în echipă, a unui text ficțional / nonficțional, pe o temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - ordonarea paragrafelor dintr-un text ficțional / nonficțional urmând succesiunea logică - elaborarea unui text de tip opinie / argumentativ despre un text literar / nonliterar studiat - redactarea unei recenzii despre o carte citită, un eveniment (spectacol, film, expoziție, etc)

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

Clasa a IX-a

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea ipotezei/ opiniei și a argumentului/ argumentelor într-un text de tip opinie - relaționarea propozițiilor prin conectori - completarea unor texte lacunare cu structuri argumentative minimale identificate în texte citite
CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar
<ul style="list-style-type: none"> - sesizarea ideilor principale necesare înțelegerii informațiilor din texte de diverse tipuri - identificarea schemei textului argumentativ prin completarea de texte lacunare - identificarea perspectivei naratorului/ personajului - sesizarea și identificarea figurilor de stil studiate dintr-un text studiat/ citit/ audiat - clasificarea unor puncte de vedere în funcție de schimbarea contextului comunicațional - identificarea caracterului formal/ informal al discuțiilor
CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii
<ul style="list-style-type: none"> - compararea modului în care apare ilustrată o temă în diferite texte studiate - compararea a două puncte de vedere în baza unei liste de criterii date - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului - formularea schematică a unor judecăți proprii în baza diferitelor argumente identificate și comparate din textele studiate/ citit/ audiat
CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe o temă dată din universul apropiat
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea unui punct de vedere, folosind tehnologia digitală, pentru a surprinde corect mesajele unor texte diferite, având o temă comună - continuarea unei idei exprimate de interlocutor - formularea unui punct de vedere cu argumente pro sau contra pornind de la un text literar studiat
CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la forumuri de discuții în vederea expunerii unui punct de vedere pe marginea textelor studiate - analizarea unor texte critice informale/ formale (de tipul recenziilor, stil blog) ce au ca subiect una din operele studiate - formularea unor puncte de vedere proprii pe marginea textelor studiate

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe o temă dată din universul apropiat

- organizarea de mese rotunde, prin susținerea diferitelor puncte de vedere
- argumentarea unui punct de vedere pe marginea ideilor prezentate, în două sau mai multe texte diferite
- ascultarea activă a unor puncte de vedere exprimate de ceilalți interlocutori în vederea continuării ideilor dezbătute

CG 4 - Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural**Clasa a IX-a****CS 4.1. Identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei italiene**

- identificarea stereotipurilor privitoare la cultura și civilizația specifice etniei italiene
- identificarea principalelor valori specifice, enunțate în prealabil, promovate în texte din literatura italiană
- prezentarea unor trăsături specifice identificate în regiunile din Italia cu accent pe tiparele culturale sesizate

CS 4.2. Compararea elementelor de cultură și civilizație italiană cu alte elemente specifice altor culturi europene

- compararea stereotipurilor privitoare la diferențele culturi europene
- redactarea unor texte comparative după o schemă dată pentru promovarea interculturalității și a multilingvismului
- realizarea unei broșuri culturale punând în evidență diferențele trăsături socio – culturale identificate în societățile europene

CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de tradițiile și valorile culturii italiene descrise în textele studiate

- expunerea unui punct de vedere cu privire la diferențele valori recunoscute social și cultural
- formularea unor puncte de vedere cu privire la tradițiile culturale specifice etniei italiene
- redactarea unor texte de prezentare a unor aprecieri referitoare la valorile promovate în societatea italiană
- crearea unor hărți conceptuale după o schemă dată care vizează tradiții și valori specifice culturii italiene

CS 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura specifică etniei italiene

- participarea la o dezbatere în care să argumenteze propriul punct de vedere cu privire la diferențele tipare culturale identificate – joc de rol "Ambasador cultural"
- organizarea de mese rotunde, prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere în vederea evidențierii elementelor specifice culturii etniei italiene
- realizarea unor discuții în jurul stereotipurilor culturale identificate în vederea argumentării propriilor puncte de vedere

Clasa a X-a

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

Clasa a X-a
CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte
<ul style="list-style-type: none">- selectarea dintr-o serie sinonimică a cuvintelor care exprimă adecvat / nuanțat intenția comunicativă- modificarea sensului unui enunț prin înlocuirea unei serii de termeni specifici- formularea de enunțuri în care elevii solicită / oferă informații cu privire la impresiile, emoțiile lor în diferite contexte situaționale
CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate
<ul style="list-style-type: none">- recunoașterea structurii textului dramatic dintr-un fragment studiat- completarea unor texte lacunare pe modelul textelor studiate- ordonarea unor secvențe pe baza structurilor / conectorilor din diferitele tipuri de texte studiate
CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate
<ul style="list-style-type: none">- dezbateri pe teme de interes pentru elevi, în perechi, conduse / moderate de un alt coleg- prezentarea unor texte narative, lirice și dramatice considerate de elevi ca fiind atractive- evidențierea opiniei cu privire la mesajele ascultate sau citite, inclusiv cu privire la textele literare studiate
CS 1.4. Redactarea de texte aparținând diferitelor tipologii de texte studiate
<ul style="list-style-type: none">- redactarea unor texte care tratează aceeași temă în registre diferite- redactarea unui proiect, folosind surse diferite de documentare- redactarea de texte narative, lirice și dramatice, urmând structura tipurilor de texte studiate
CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare
<ul style="list-style-type: none">- susținerea unei prezentări orale cuprinzând intenționat greșeli pe care participanții la dialog să le identifice- completarea unor chestionare referitoare la înțelesul unor cuvinte / expresii, a unor cuvinte care pun probleme de scriere- întocmirea unor liste, în urma monitorizării categoriilor de greșeli identificate în diferite texte orale și scrise

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Clasa a X-a
CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none">- înțelegerea unor informații din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, în vederea rezolvării unor sarcini de lucru- integrarea informațiilor din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, pentru a rezolva diverse sarcini- analizarea, urmând o schemă dată, a unor informații din diverse tipuri de texte literare sau nonliterare studiate prin emiterea de opinii, idei
CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none">- localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin recunoașterea elementelor cheie din fiecare secvență- identificarea temei/ temelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat- identificarea ideilor principale dintr-un text literar sau nonliterar studiat
CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare
<ul style="list-style-type: none">- interpretarea temei / motivelor și a ideilor principale dintr-un text studiat- compararea modului în care este ilustrată o temă / prezentată o imagine / descris un eveniment, un personaj etc. în cel puțin două texte studiate- emiterea unor opinii față de atitudinile transmise prin mesaje diverse, cu ajutorul unor modalizatori

CS 2.4. Compararea trăsăturilor definatorii ale comunicării în texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două texte literare sau nonliterare - completarea unei hărți conceptuale sau a unei scheme Venn cu trăsăturile definatorii identificate în texte literare sau nonliterare - completarea unor texte lacunare cu informații relevante despre trăsăturile caracteristice textelor literare sau nonliterare studiate
CS 2.5. Aplicarea conceptelor teoretice în analiza și discutarea textelor literare sau nonliterare studiate
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea conceptelor teoretice în texte literare sau nonliterare studiate - integrarea a două concepte teoretice identificate în textele literare sau nonliterare studiate într-o hartă conceptuală în scopul rezolvării sarcinilor de analiză a textelor respective - participarea la interviuri în calitate de interviuat sau de interviuator
CS 2.6. Redactarea, individual și / sau în echipă, a unui text ficțional / nonficțional, pe o temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - ordonarea paragrafelor dintr-un text ficțional / nonficțional urmând succesiunea logică - elaborarea unui text de tip opinie / argumentativ despre un text literar / nonliterar studiat - redactarea unei recenzii despre o carte citită, un eveniment (spectacol, film, expoziție, etc)

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

Clasa a X-a

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea ipotezei/ opiniei și a argumentelor într-un text de tip opinie - relaționarea propozițiilor prin conectori - completarea unor texte lacunare cu structuri argumentative identificate în texte citite
CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar
<ul style="list-style-type: none"> - sesizarea ideilor principale necesare înțelegerii informațiilor din texte de diverse tipuri - identificarea schemei textului argumentativ prin completarea de texte lacunare - identificarea perspectivei naratorului/ personajului - sesizarea figurilor de stil studiate dintr-un text studiat/ citit/ audiat - clasificarea unor puncte de vedere în funcție de schimbarea contextului comunicațional - identificarea caracterului formal/ informal al discuțiilor
CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii
<ul style="list-style-type: none"> - compararea modului în care apare ilustrată o temă în diferite texte studiate - compararea a două puncte de vedere în baza unei liste de criterii date - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului - formularea schematică a unor judecăți proprii în baza diferitelor argumente identificate și comparate din textele studiate/ citit/ audiat
CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe diferite teme din universul familiar
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea unui punct de vedere, folosind tehnologia digitală, pentru a surprinde corect mesajele unor texte diferite, având o temă comună - continuarea unei idei exprimate de interlocutor - formularea unui punct de vedere cu argumente pro sau contra pornind de la un text literar studiat
CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la forumuri de discuții în vederea expunerii unui punct de vedere pe marginea textelor studiate - analizarea unor texte critice informale/ formale (de tipul recenziilor, stil blog) ce au ca subiect una din operele studiate - formularea unor puncte de vedere proprii pe marginea textelor studiate
CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe diferite teme din universul familiar
<ul style="list-style-type: none"> - organizarea de mese rotunde, prin susținerea diferitelor puncte de vedere - argumentarea unui punct de vedere pe marginea ideilor prezentate, în două sau mai multe texte diferite - ascultarea activă a unor puncte de vedere exprimate de ceilalți interlocutori în vederea continuării ideilor dezbătute

CG 4 - Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural

Clasa a X-a

CS 4.1. Identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei italiene

- identificarea stereotipurilor privitoare la cultura și civilizația specifice etniei italiene
- identificarea principalelor valori specifice, enunțate în prealabil, promovate în texte din literatura italiană
- prezentarea unor trăsături specifice identificate în regiunile din Italia cu accent pe tiparele culturale sesizate

CS 4.2. Compararea elementelor de cultură și civilizație italiană cu alte elemente specifice altor culturi europene

- compararea stereotipurilor privitoare la diferitele culturi europene
- redactarea unor texte comparative după o schemă dată pentru promovarea interculturalității și a multilingvistului
- realizarea unei broșuri culturale punând în evidență diferitele trăsături socio – culturale identificate în societățile europene

CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de tradițiile și valorile culturii italiene descrise în textele studiate

- expunerea unui punct de vedere cu privire la diferitele valori recunoscute social și cultural
- formularea unor puncte de vedere cu privire la tradițiile culturale specifice etniei italiene
- redactarea unor texte de prezentare a unor aprecieri referitoare la valorile promovate în societatea italiană
- crearea unor hărți conceptuale după o schemă dată care vizează tradiții și valori specifice culturii italiene

CS 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura specifică etniei italiene

- participarea la o dezbatere în care să argumenteze propriul punct de vedere cu privire la diferitele tipare culturale identificate – joc de rol "Ambasador cultural"
- organizarea de mese rotunde, prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere în vederea evidențierii elementelor specifice culturii etniei italiene
- realizarea unor discuții în jurul stereotipurilor culturale identificate în vederea argumentării propriilor puncte de vedere

Clasa a XI-a

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

Clasa a XI-a

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- selectarea dintr-o serie sinonimică sau antonimică a cuvintelor care exprimă adecvat / nuanțat intenția comunicativă
- înlocuirea unor termeni, pentru observarea modificării sensului enunțului
- modificarea sensului unui enunț prin înlocuirea unei serii de termeni specifici
- formularea de enunțuri complexe în care elevii solicită / oferă informații detaliate cu privire la impresiile, emoțiile lor în diferite contexte situaționale

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

- recunoașterea structurii narative dintr-un text citit
- recunoașterea structurii textului poetic dintr-un operă studiată
- completarea unor texte lacunare pe modelul textelor studiate
- ordonarea unor secvențe pe baza structurilor / conectorilor din diferitele tipuri de texte studiate

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

- dezbateri pe teme de interes pentru elevi, în perechi, conduse / moderate de un alt coleg
- prezentarea unor texte narative, lirice și dramatice, eseistice, considerate de elevi ca fiind atractive
- evidențierea opiniei cu privire la unele mesaje ascultate sau din texte literare studiate
- organizarea de mese rotunde în care au loc dezbateri în scopul exprimării unor opinii pertinente cu privire la un text narativ/descriptiv/poetic studiat

CS 1.4. Redactarea de texte aparținând diferitelor tipologii de texte studiate

- redactarea unor texte care tratează aceeași temă în registre diferite
- redactarea unui proiect, folosind surse diferite de documentare
- redactarea de texte narative, lirice și dramatice, urmând structura tipurilor de texte studiate
- redactarea unor texte pornind de la un început dat / ajungând la un final dat

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

- susținerea unei prezentări orale cuprinzând intenționat greșeli pe care participanții la dialog să le corecteze
- completarea unor chestionare referitoare la înțelesul unor cuvinte / expresii, a unor cuvinte care pun probleme de scriere
- identificarea unor termeni aulici frecvent întâlniți în texte din literatura italiană veche
- întocmirea unor liste, în urma monitorizării categoriilor de greșeli identificate în diferite texte orale și scrise

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Clasa a XI-a

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

- înțelegerea unor informații punctuale din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, în vederea rezolvării unor sarcini de lucru complexe
- integrarea informațiilor din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, pentru a rezolva diverse sarcini
- analizarea unor informații din diverse tipuri de texte literare sau nonliterare studiate prin emiterea de opinii, idei, concepte

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

- localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin identificarea elementelor cheie din fiecare secvență
- localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin comentarea elementelor cheie din fiecare secvență
- specificarea temei/ temelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat
- expunerea ideilor principale dintr-un text literar sau nonliterar studiat

CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea temei / motivelor din două sau mai multe texte studiate - compararea modului în care este ilustrată o temă / prezentată o imagine / descris un eveniment, un personaj etc. în două sau mai multe texte studiate - susținerea unor opinii față de atitudinile transmise prin mesaje diverse, cu ajutorul unor modalizatori
CS 2.4. Compararea trăsăturilor definitorii ale comunicării în texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două sau mai multe texte literare sau nonliterare - realizarea unei hărți conceptuale sau a unei scheme Venn cu trăsăturile definitorii identificate în texte literare sau nonliterare - completarea unor texte lacunare cu informații relevante despre trăsăturile caracteristice textelor literare sau nonliterare studiate
CS 2.5. Aplicarea conceptelor teoretice în analiza și discutarea textelor literare sau nonliterare studiate
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea conceptelor teoretice în texte literare sau nonliterare studiate - integrarea a două sau a mai multor concepte teoretice identificate în textele literare sau nonliterare studiate într-o hartă conceptuală în scopul rezolvării sarcinilor de analiză a textelor respective - participarea la interviuri în calitate de interviueat sau de interviuator - realizarea unor proiecte în grup prin invitarea unor persoane experte într-un domeniu de interes
CS 2.6. Redactarea, individual și / sau în echipă, a unui text ficțional / nonficțional, pe o temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - ordonarea paragrafelor dintr-un text ficțional / nonficțional urmând succesiunea logică - elaborarea unui text de tip opinie / argumentativ despre un text literar / nonliterar studiat - redactarea unei recenzii despre o carte citită, un eveniment (spectacol, film, expoziție, etc)

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

Clasa a XI-a

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea ipotezei/ opiniei și a argumentelor într-un text de tip opinie/ argumentativ - relaționarea propozițiilor prin conectori - completarea unor texte lacunare cu structuri argumentative identificate în texte studiate
CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar
<ul style="list-style-type: none"> - sesizarea detaliilor necesare înțelegerii informațiilor din texte de diverse tipuri - identificarea schemei textului argumentativ prin completarea de texte lacunare - exemplificarea diferitelor tipuri de argumente - identificarea perspectivei naratorului/ personajului - analizarea figurilor de stil studiate, dintr-un text studiat/ citit/ audiat - reformularea unor puncte de vedere în funcție de schimbarea contextului comunicațional/ - comentarea caracterului formal/ informal al discuțiilor
CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii
<ul style="list-style-type: none"> - compararea modului în care apare ilustrată o temă în diferite texte studiate - compararea mai multor puncte de vedere în baza unei liste de criterii date - elaborarea unei liste de criterii care să permită evaluarea obiectivă prin comparație a mai multor puncte de vedere - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului - formularea unor judecăți proprii în baza diferitelor argumente identificate și comparate din textele studiate
CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe orice temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea unui punct de vedere, folosind tehnologia digitală, pentru a surprinde corect mesajele unor texte diferite având mai multe teme comune - completarea unei idei exprimate de interlocutor - formularea unui punct de vedere cu argumente pro sau contra pornind de la un text literar studiat

CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la forumuri de discuții sub forma unor Cluburi de lectură în vederea expunerii unui punct de vedere pe marginea textelor studiate - analizarea unor texte critice informale/ formale (de tipul recenziilor, stil blog) ce au ca subiect una din operele studiate - formularea unor puncte de vedere proprii argumentate pe marginea textelor studiate
CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere și / sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe orice temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - organizarea de mese rotunde, de activități de tip „proces literar” prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere - argumentarea unui punct de vedere pe marginea ideilor prezentate, în două sau mai multe texte diferite - susținerea unor puncte de vedere pe marginea unui text studiat în cadrul unei dezbateri de tip "Avocatul diavolului" - ascultarea activă a unor puncte de vedere exprimate de ceilalți interlocutori în vederea formulării propriilor puncte de vedere

CG 4 - Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural

Clasa a XI-a

CS 4.1. Identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei italiene în context european
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea stereotipurilor privitoare la cultura și civilizația specifice etniei italiene în context european - identificarea valorilor promovate în texte din literatura italiană - prezentarea unor trăsături specifice identificate în regiunile din Italia cu accent pe tiparele culturale sesizate
CS 4.2. Compararea elementelor de cultură și civilizație italiană cu alte elemente specifice altor culturi europene
<ul style="list-style-type: none"> - compararea stereotipurilor privitoare la diferențele culturi europene - redactarea unor texte comparative pentru promovarea interculturalității și a multilingvismului - realizarea unei broșuri culturale punând în evidență diferențele trăsături socio – culturale identificate în societățile europene
CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față tradițiile și valorile culturii italiene și ale unei alte culturi, descrise în textele studiate
<ul style="list-style-type: none"> - expunerea unui punct de vedere cu privire la diferențele valori recunoscute social și cultural - formularea unor puncte de vedere cu privire la tradițiile culturale specifice etniei italiene în comparație cu alte culturi - redactarea unor texte de prezentare a unor aprecieri referitoare la valorile promovate în societatea italiană/ în diferențele societăți europene - crearea unor hărți conceptuale care vizează tradiții și valori specifice culturii italiene în context european
CS 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura specifică etniei italiene și în cultura altor popoare
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la o dezbatere în care să argumenteze propriul punct de vedere cu privire la diferențele tipare culturale identificate – joc de rol "Ambasador cultural" - organizarea de mese rotunde, de activități de tip „proces literar” prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere în vederea evidențierii elementelor specifice culturii etniei italiene prin comparație cu cele europene - realizarea unor discuții în jurul stereotipurilor culturale identificate în vederea argumentării propriilor puncte de vedere

Clasa a XII-a

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

Clasa a XII-a

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- selectarea dintr-o serie sinonimică sau antonimică a cuvintelor care exprimă adecvat / nuanțat intenția comunicativă
- înlocuirea unor termeni, pentru observarea modificării sensului enunțului
- modificarea sensului unui enunț prin înlocuirea unei serii de termeni specifici
- formularea de enunțuri complexe în care elevii solicită / oferă informații detaliate cu privire la impresiile, emoțiile lor în diferite contexte situaționale

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

- recunoașterea structurii narative dintr-un text citit
- recunoașterea structurii textului argumentativ
- completarea unor texte lacunare pe modelul textelor studiate
- ordonarea unor secvențe pe baza structurilor / conectorilor din diferitele tipuri de texte studiate

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

- dezbateri pe teme de interes pentru elevi, în perechi, conduse / moderate de un alt coleg
- prezentarea unor texte narative, lirice și dramatice, eseistice, considerate de elevi ca fiind atractive
- evidențierea opiniei cu privire la unele mesaje ascultate sau din texte literare studiate
- organizarea de mese rotunde în care au loc dezbateri în scopul exprimării unor opinii pertinente cu privire la un text narativ/descriptiv/poetic studiat

CS 1.4. Redactarea de texte aparținând diferitelor tipologii de texte studiate

- redactarea unor texte care tratează aceeași temă în registre diferite
- redactarea unui proiect, folosind surse diferite de documentare
- redactarea de texte narative, lirice și dramatice, urmând structura tipurilor de texte studiate
- redactarea unor texte pornind de la un început dat / ajungând la un final dat

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

- susținerea unei prezentări orale cuprinzând intenționat greșeli pe care participanții la dialog să le corecteze
- completarea unor chestionare referitoare la înțelesul unor cuvinte / expresii, a unor cuvinte care pun probleme de scriere
- identificarea unor termeni aulici frecvent întâlniți în texte din literatura italiană veche
- întocmirea unor liste, în urma monitorizării categoriilor de greșeli identificate în diferite texte orale și scrise

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Clasa a XII-a

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

- înțelegerea unor informații esențiale din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, în vederea rezolvării unor sarcini de lucru complexe
- integrarea informațiilor din unul sau mai multe texte literare sau nonliterare studiate, pentru a rezolva diverse sarcini
- analizarea unor informații din diverse tipuri de texte literare sau nonliterare studiate prin emiterea de opinii, idei, concepte

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

- localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin identificarea elementelor cheie din fiecare secvență
- localizarea secvențelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat prin comentarea elementelor cheie din fiecare secvență
- specificarea temei/ temelor dintr-un text literar sau nonliterar studiat
- expunerea ideilor principale dintr-un text literar sau nonliterar studiat

CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea temei / motivelor din două sau mai multe texte studiate - compararea modului în care este ilustrată o temă / prezentată o imagine / descris un eveniment, un personaj etc. în două sau mai multe texte studiate - susținerea unor opinii față de atitudinile transmise prin mesaje diverse, cu ajutorul unor modalizatori
CS 2.4. Compararea trăsăturilor definatorii ale comunicării în texte literare sau nonliterare
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două sau mai multe texte literare sau nonliterare - realizarea unei hărți conceptuale sau a unei scheme Venn cu trăsăturile definatorii identificate în texte literare sau nonliterare - completarea unor texte lacunare cu informații relevante despre trăsăturile caracteristice textelor literare sau nonliterare studiate
CS 2.5. Aplicarea conceptelor teoretice în analiza și discutarea textelor literare sau nonliterare studiate
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea conceptelor teoretice în texte literare sau nonliterare studiate - integrarea a două sau a mai multor concepte teoretice identificate în textele literare sau nonliterare studiate într-o hartă conceptuală în scopul rezolvării sarcinilor de analiză a textelor respective - participarea la interviuri în calitate de interviuat sau de interviuator - realizarea unor proiecte în grup prin invitarea unor persoane experte într-un domeniu de interes
CS 2.6. Redactarea, individual și / sau în echipă, a unui text ficțional / nonficțional, pe o temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - ordonarea paragrafelor dintr-un text ficțional / nonficțional urmând succesiunea logică - elaborarea unui text de tip opinie / argumentativ despre un text literar / nonliterar studiat - redactarea unei recenzii despre o carte citită, un eveniment (spectacol, film, expoziție, etc)

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

Clasa a XII-a

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea ipotezei/ opiniei și a argumentelor într-un text de tip opinie/ argumentativ - relaționarea propozițiilor prin conectori - completarea unor texte lacunare cu structuri argumentative identificate în texte studiate
CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar
<ul style="list-style-type: none"> - sesizarea detaliilor necesare înțelegerii informațiilor din texte de diverse tipuri - identificarea schemei textului argumentativ prin completarea de texte lacunare - exemplificarea diferitelor tipuri de argumente - identificarea perspectivei naratorului/ personajului - analizarea figurilor de stil studiate, dintr-un text studiat/ citit/ audiat - reformularea unor puncte de vedere în funcție de schimbarea contextului comunicațional/ - identificarea și comentarea caracterului formal/ informal al discuțiilor
CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii
<ul style="list-style-type: none"> - compararea modului în care apare ilustrată o temă în diferite texte studiate - compararea mai multor puncte de vedere în baza unei liste de criterii date - elaborarea unei liste de criterii care să permită evaluarea obiectivă prin comparație a mai multor puncte de vedere - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului - formularea unor judecăți proprii în baza diferitelor argumente identificate și comparate din textele studiate/ citit/ audiat
CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate/ citite pe orice temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - prezentarea unui punct de vedere, folosind tehnologia digitală, pentru a surprinde corect mesajele unor texte diferite, având o temă comună/ având mai multe teme comune - completarea unei idei exprimate de interlocutor - formularea unui punct de vedere cu argumente pro sau contra pornind de la un text literar studiat / citit/ audiat

CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate / citite
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la forumuri de discuții sub forma unor Cluburi de lectură în vederea expunerii unui punct de vedere pe marginea textelor studiate/ citite - analizarea unor texte critice informale/ formale (de tipul recenziilor, stil blog) ce au ca subiect una din operele studiate/ citit/ audiat - formularea unor puncte de vedere proprii argumentate pe marginea textelor studiate/ citite
CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere și / sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe orice temă dată
<ul style="list-style-type: none"> - organizarea de mese rotunde, de activități de tip „proces literar” prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere - argumentarea unui punct de vedere pe marginea ideilor prezentate, în două sau mai multe texte diferite - susținerea unor puncte de vedere pe marginea unui text studiat în cadrul unei dezbateri de tip "Avocatul diavolului" - ascultarea activă a unor puncte de vedere exprimate de ceilalți interlocutori în vederea formulării propriilor puncte de vedere

CG 4 - Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural

Clasa a XII-a

CS 4.1. Identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei italiene în context european
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea stereotipurilor privitoare la cultura și civilizația specifice etniei italiene în context european - identificarea valorilor promovate în texte din literatura italiană - prezentarea unor trăsături specifice identificate în regiunile din Italia cu accent pe tiparele culturale sesizate
CS 4.2. Compararea elementelor de cultură și civilizație italiană cu alte elemente specifice altor culturi europene
<ul style="list-style-type: none"> - compararea stereotipurilor privitoare la diferențele culturale europene - redactarea unor texte comparative pentru promovarea interculturalității și a multilingvismului - realizarea unei broșuri culturale punând în evidență diferențele trăsături socio – culturale identificate în societățile europene
CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față tradițiile și valorile culturii italiene și ale unei alte culturi, descrise în textele studiate/ citite
<ul style="list-style-type: none"> - expunerea unui punct de vedere cu privire la diferențele valori recunoscute social și cultural - formularea unor puncte de vedere cu privire la tradițiile culturale specifice etniei italiene în comparație cu alte culturi - redactarea unor texte de prezentare a unor aprecieri referitoare la valorile promovate în societatea italiană/ în diferențele societăți europene - crearea unor hărți conceptuale care vizează tradiții și valori specifice culturii italiene/ culturilor europene
CS 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura specifică etniei italiene și în cultura altor popoare
<ul style="list-style-type: none"> - participarea la o dezbatere în care să argumenteze propriul punct de vedere cu privire la diferențele tipare culturale identificate – joc de rol "Ambasador cultural" - organizarea de mese rotunde, de activități de tip „proces literar” prin susținerea și argumentarea diferitelor puncte de vedere în vederea evidențierii elementelor specifice culturii etniei italiene prin comparație cu cele europene - realizarea unor discuții în jurul stereotipurilor culturale identificate în vederea argumentării propriilor puncte de vedere

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a

Filiera teoretică, profilul real, specializările matematică – informatică și științele naturii

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Suporturi de învățare	<ul style="list-style-type: none"> ● Afișe, reclame, pliante, broșuri, instrucțiuni de utilizare, prospecte ● Invitații și planuri referitoare la evenimente de familie ● Orare, meniuri, rețete culinare, hărți ● Texte literare (originale sau în formă adaptată), recenzii ● Comentarii (înregistrări audio) ● Articole de presă informative scurte ● Articole de opinie ● Bloguri, publicații de pe rețelele de socializare, forumuri ● Texte multimodale (bandă desenată, roman grafic) ● Fragmente de texte literare simple ● Clipuri video ● Podcast-uri ● Fragmente de emisiuni radio ● Știri televizate, fapt divers, meteo; înregistrări din programe de știri ● Pagini de internet ● Aplicații digitale interactive (de tipul Kahoot, Quizizz, Bookcreator etc.) ● Aplicații digitale pentru realizarea de prezentări (de tipul PowerPoint, Canva, Genially etc.) ● Dicționare lingvistice
2. Sugestii de contexte de comunicare	<ul style="list-style-type: none"> ● Stilul de viață al adolescenților (școală, familie, rutine, activități pentru timpul liber, relații sociale) ● Mediul înconjurător (ecologie, dezvoltare durabilă) ● Tehnologie și comunicare (inovații, aplicații digitale, inteligența artificială, rețele sociale, media) ● Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii ● Elemente geografice, istorice și culturale ale spațiului lingvistic italian ● Elemente de literatură italiană

3. Gramatică funcțională (acte de vorbire/ funcții ale limbii inclusiv convenții socio-culturale)

Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A cere ceva și a da sfaturi unei persoane în mod politic; 6. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 7. A-și exprima opiniile personale sau atitudini; 8. A susține un proiect; 9. A folosi în mod adecvat stilul formal / informal;*	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A cere ceva și a da sfaturi unei persoane în mod politic; 6. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 7. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 8. A-și exprime opiniile	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei și acțiuni; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 6. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 7. A susține în mod argumentat opiniile personale sau o atitudine; 8. A exprima ipoteze și	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei și acțiuni; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 6. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 7. A susține în mod argumentat opiniile personale sau o atitudine; 8. A exprima ipoteze și

Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura italiană maternă – clasele IX-XII, trunchi comun (TC) și curriculum de specialitate (CS) pentru filiera teoretică, toate profilurile și specializările

<p>10. A solicita și a furniza explicații și justificări; 11. A formula judecăți critice.</p>	<p>personale sau o atitudine; 9. A susține un proiect; 10. A folosi în mod adecvat stilul formal / informal; 11. A solicita și a furniza explicații și justificări; 12. A susține în mod argumentat un punct de vedere; 13. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci; 14. A formula judecăți critice.</p>	<p>raționamente; 9. A nuanța puncte de vedere și a cere precizări / explicații; 10. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci, folosind un limbaj specific; 11. A formula judecăți critice.</p>	<p>raționamente; 9. A nuanța puncte de vedere și a cere precizări / explicații; 10. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci, folosind un limbaj specific nuanțat; 11. A formula judecăți critice; 12. A face concesii.</p>
--	---	---	---

* *Elementele marcate cu caractere aldine reprezintă elementele noi în cadrul conținuturilor învățării*

4. Listă cu autori și texte recomandate în vederea studiului literaturii italiene

Clasa a IX-a

Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Iacopo da Lentini	<i>Amor è un desio che ven da core</i>
	San Francesco d'Assisi	<i>Cantico delle creature</i>
	Cecco Angiolieri	<i>S'i' fosse foco ...</i>
	Guido Guinizelli	<i>Al cor gentil rempaira sempre amore</i>
	Dante Alighieri	<i>Tanto gentile e tanto onesta pare</i> <i>La Divina Commedia: Inferno</i> - <i>Canto I</i> - <i>Canto V</i> - <i>Canto XXVI</i>
	Francesco Petrarca	<i>Solo et pensoso i più deserti campi</i> <i>Erano i capei d'oro a l'aura sparsi</i>

Clasa a X-a

Tip de text	Autor	Operă
Testo narrativo	Giovanni Boccaccio	<i>Il Decameron:</i> - <i>Federigo degli Alberighi</i> <i>(V giornata, IX novella)</i> - <i>Chichibio</i> <i>(VI giornata, IV novella)</i>
Testo poetico	Lorenzo de' Medici	<i>Il trionfo di Bacco e Arianna</i>
	Angelo Poliziano	<i>I mi trovai, fanciulle, un bel mattino</i>
	Matteo Maria Boiardo	<i>Orlando innamorato - Canto I</i> <i>"L'apparizione di Angelica"</i>
	Ludovico Ariosto	<i>Orlando Furioso - Canto I,</i> <i>C. XXIII "Orlando in cerca di Angelica"</i>
	Torquato Tasso	<i>Gerusalemme liberata</i> <i>Canto XII "La morte di Clorinda"</i>

Trattato	Niccolò Machiavelli	<i>Il Principe - Capitolo XXV</i> <i>“La fortuna”</i> <i>Capitolo XV “Modi e governo di uno principe”</i>
Testo drammatico	Carlo Goldoni	<i>La Locandiera (frammenti)</i>
Clasa a XI-a		
Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Giacomo Leopardi	<i>L’Infinito</i> <i>Il sabato del villaggio</i>
	Giovanni Pascoli	<i>La mia sera</i>
	Gabriele D’Annunzio	<i>La pioggia nel pineto</i>
Testo narrativo	Alessandro Manzoni	<i>I promessi sposi (frammenti)</i> <i>Addio monti, Assalto al forno</i>
	Giovanni Verga	<i>La lupa (novella)</i> <i>La roba (novella)</i>
	Luigi Pirandello	<i>Il treno ha fischiato (novella)</i>
	Giuseppe Tomasi di Lampedusa	<i>Il Gattopardo (frammenti)</i> <i>Lui, il Principe</i>
Clasa a XII-a		
Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Giuseppe Ungaretti <i>o poezie la alegere</i>	<i>Fratelli</i> <i>Soldati</i> <i>San Martino del Carso</i>
	Umberto Saba <i>o poezie la alegere</i>	<i>A mia moglie</i> <i>Amai</i>
	Eugenio Montale <i>o poezie la alegere</i>	<i>Merigiare pallido e assorto</i> <i>Non chiederci la parola</i> <i>Felicità raggiunta</i>
	Salvatore Quasimodo <i>o poezie la alegere</i>	<i>Ed è subito sera</i> <i>Alle fronde dei salici</i>
Testo narrativo	Dino Buzzati	<i>Il colombre da Racconti</i>
	Italo Calvino	<i>Il barone rampante (frammento)</i>
	Andrea Camilleri	<i>La danza del gabbiano da Il commissario Montalbano</i>
	Dacia Maraini	<i>La lunga vita di Marianna Ucrìa – Un padre e una figlia</i>
	Natalia Ginzburg	<i>Siamo cinque fratelli da Lessico familiare</i> <i>Lui e io da Le piccole virtù</i>
	Elena Ferrante	<i>L’amica geniale, volume I (frammento)</i>

NOTĂ. Pe tot parcursul învățământului liceal, se va studia literatura italiană structurată pe perioade și curente literare. Educația literară este centrată pe textul literar avându-se în vedere calitatea acestuia și nu cantitatea. Se vor alege texte ale unor autori canonici ai literaturii italiene, ținându-se cont de interesele și de motivațiile culturale ale tinerilor, de obiectivele educației lingvistice și literare. Drept urmare, se propune studierea diacronică a literaturii italiene ce va forma un orizont cultural vast în cadrul studiului limbii și literaturii materne italiene.

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a
Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Suporturi de învățare	<ul style="list-style-type: none"> ● Afize, reclame, pliante, broșuri, instrucțiuni de utilizare, prospecte ● Invitații și planuri referitoare la evenimente de familie ● Orare, meniuri, rețete culinare, hărți ● Texte literare (originale sau în formă adaptată), recenzii ● Comentarii (înregistrări audio) ● Articole de presă informative scurte ● Articole de opinie ● Bloguri, publicații de pe rețelele de socializare, forumuri ● Texte multimodale (bandă desenată, roman grafic) ● Fragmente de texte literare simple ● Clipuri video ● Podcasturi ● Fragmente de emisiuni radio ● Știri televizate, fapt divers, meteo; înregistrări din programe de știri ● Pagini de internet ● Aplicații digitale interactive (de tipul Kahoot, Quizizz, Bookcreator etc.) ● Aplicații digitale pentru realizarea de prezentări (de tipul PowerPoint, Canva, Genially etc.) ● Dicționare lingvistice
2. Sugestii de contexte de comunicare	<ul style="list-style-type: none"> ● Stilul de viață al adolescenților (școală, familie, rutine, activități pentru timpul liber, relații sociale) ● Mediul înconjurător (ecologie, dezvoltare durabilă) ● Tehnologie și comunicare (inovații, aplicații digitale, inteligența artificială, rețele sociale, media) ● Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii ● Elemente geografice, istorice și culturale ale spațiului lingvistic italian ● Elemente de literatura italiană

3. Gramatică funcțională (acte de vorbire/ funcții ale limbii inclusiv convenții socio-culturale)

Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A cere ceva și a da sfaturi unei persoane în mod politic; 6. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 7. A-și exprima opiniile personale sau atitudini; 8. A susține un proiect; 9. A folosi în mod adecvat stilul formal / informal;* 10. A solicita și a furniza explicații și justificări;	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A cere ceva și a da sfaturi unei persoane în mod politic; 6. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 7. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 8. A-și exprime opiniile personale sau o atitudine; 9. A susține un proiect;	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei și acțiuni; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 6. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 7. A susține în mod argumentat opiniile personale sau o atitudine; 8. A exprima ipoteze și raționamente; 9. A nuanța puncte de	1. A iniția, menține și încheia un schimb verbal; 2. A situa în timp și a povesti la trecut; 3. A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei și acțiuni; 4. A face promisiuni, ipoteze, previziuni pentru viitor; 5. A susține în mod argumentat un schimb verbal direct; 6. A exprima acordul sau dezacordul, a confirma sau a contrazice afirmațiile interlocutorului; 7. A susține în mod argumentat opiniile personale sau o atitudine; 8. A exprima ipoteze și raționamente; 9. A nuanța puncte de vedere

11. A formula judecăți critice.	10. A folosi în mod adecvat stilul formal / informal; 11. A solicita și a furniza explicații și justificări; 12. A susține în mod argumentat un punct de vedere; 13. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci; 14. A formula judecăți critice.	vedere și a cere precizări / explicații; 10. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci, folosind un limbaj specific; 11. A formula judecăți critice.	și a cere precizări / explicații; 10. A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci, folosind un limbaj specific nuanțat; 11. A formula judecăți critice; 12. A face concesii.
---------------------------------	--	---	--

* *Elementele marcate cu caractere aldine reprezintă elementele noi în cadrul conținuturilor învățării*

4. Listă cu autori și texte recomandate în vederea studiului literaturii italiene

Clasa a IX-a

Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Bernart de Ventadorn	<i>Amore e poesia</i>
	Iacopo da Lentini	<i>Amor è un desio che ven da core</i>
	Chiario Davanzati	<i>La splendente luce quando apare</i>
	San Francesco d'Assisi	<i>Cantico delle creature</i>
	Cecco Angiolieri	<i>S'i' fosse foco ...</i>
	Guido Guinizelli	<i>Al cor gentil rempaira sempre amore</i>
	Dante Alighieri	<i>Tanto gentile e tanto onesta pare</i> <i>La Divina Commedia: Inferno</i> - <i>Canto I</i> - <i>Canto V</i> - <i>Canto XXVI</i>
	Francesco Petrarca	<i>Solo et pensoso i più deserti campi</i> <i>Erano i capei d'oro a l'aura sparsi</i> <i>Chiare, fresche e dolci acque</i>

Clasa a X-a

Tip de text	Autor	Operă
Testo narrativo	Giovanni Boccaccio	<i>Il Decameron:</i> - <i>Federigo degli Alberighi (V giornata, IX novella)</i> - <i>Chichibio (VI giornata, IV novella)</i> - <i>Lisabetta da Messina (IV giornata, V novella)</i> - <i>Griselda (X giornata, X novella)</i>
Testo poetico	Luigi Pulci	<i>Il Morgante (frammento a scelta)</i>
	Lorenzo de' Medici	<i>Il trionfo di Bacco e Arianna</i>
	Angelo Poliziano	<i>I mi trovai, fanciulle, un bel mattino</i>
	Matteo Maria Boiardo	<i>Orlando innamorato - Canto I</i> <i>"L'apparizione di Angelica"</i>

	Ludovico Ariosto	<i>Orlando Furioso - Canto I, C. XXIII "Orlando in cerca di Angelica"</i>
	Torquato Tasso	<i>Gerusalemme liberata Canto XII "La morte di Clorinda"</i>
Trattato	Niccolò Machiavelli	<i>Il Principe - Capitolo XXV "La fortuna" Capitolo XV "Modi e governo di uno principe"</i>
	Pico della Mirandola	<i>"Creazione dell'uomo" (De dignitate hominis)</i>
Testo drammatico	Carlo Goldoni	<i>La Locandiera (frammenti)</i>
Clasa a XI-a		
Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Ugo Foscolo	<i>Alla sera</i>
	Giacomo Leopardi	<i>L'Infinito Il sabato del villaggio</i>
	Giovanni Pascoli	<i>La mia sera</i>
	Gabriele D'Annunzio	<i>La pioggia nel pineto</i>
	Guido Gozzano	<i>L'amica di nonna Speranza</i>
	Corrado Govoni	<i>Il palombaro</i>
Testo narrativo	Alessandro Manzoni	<i>I promessi sposi (frammenti) Addio monti, Assalto al forno</i>
	Giovanni Verga	<i>La lupa (novella) La roba (novella)</i>
	Luigi Pirandello	<i>Il treno ha fischiato (novella)</i>
	Giuseppe Tomasi di Lampedusa	<i>Il Gattopardo (frammenti) Lui, il Principe</i>
Testo drammatico	Luigi Pirandello	<i>Sei personaggi in cerca d'autore</i>
Clasa a XII-a		
Tip de text	Autor	Operă
Testo poetico	Giuseppe Ungaretti	<i>Fratelli Soldati San Martino del Carso</i>
	Umberto Saba	<i>A mia moglie Ami</i>
	Eugenio Montale	<i>Merigiare pallido e assorto Non chiederci la parola Felicità raggiunta</i>
	Salvatore Quasimodo	<i>Ed è subito sera Alle fronde dei salici</i>
Testo narrativo	Dino Buzzati	<i>Il colombre da Racconti</i>
	Italo Calvino	<i>Il barone rampante (frammento)</i>

	Andrea Camilleri	<i>La danza del gabbiano</i> da <i>Il commissario Montalbano</i>
	Dacia Maraini	<i>La lunga vita di Marianna Ucrìa – Un padre e una figlia</i>
	Natalia Ginzburg	<i>Siamo cinque fratelli</i> da <i>Lessico familiare</i> <i>Lui e io</i> da <i>Le piccole virtù</i>
	Elena Ferrante	<i>L'amica geniale, volume I (frammento)</i>

NOTĂ. Pe tot parcursul învățământului liceal, se va studia literatura italiană structurată pe perioade și curente literare. Educația literară este centrată pe textul literar avându-se în vedere calitatea acestuia și nu cantitatea. Se vor alege texte ale unor autori canonici ai literaturii italiene, ținându-se cont de interesele și de motivațiile culturale ale tinerilor, de obiectivele educației lingvistice și literare. Drept urmare, se propune studierea diacronică a literaturii italiene ce va forma un orizont cultural vast în cadrul studiului limbii și literaturii materne italiene.

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară reprezintă documentul de referință în elaborarea planificării calendaristice anuale și a documentelor de planificare și proiectare didactică, fiind necesară respectarea prevederilor legale în vigoare, inclusiv a celor referitoare la stabilirea bugetului de timp alocat orelor de predare și de evaluare, precum și la utilizarea timpului alocat disciplinei/domeniului de studiu, aflat la dispoziția cadrului didactic.

Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune următoarele **etape**:

- ✓ lectura integrală și personalizată a programei școlare;
- ✓ elaborarea planificării calendaristice;
- ✓ proiectarea unităților de învățare.

În dimensiune aplicativă, prin planificarea și proiectarea unităților de învățare, cadrul didactic își personalizează paradigmele didactice de predare-învățare-evaluare, își selectează metodele, practicile de lucru, modalitățile de învățare, inclusiv tehnologiile digitale, prin raportare la nivelul și particularitățile colectivului de elevi, astfel încât să asigure deopotrivă parcursul continuu și ascendent al achizițiilor învățării și remediarea sincopelor. Astfel, în ceea ce privește instrumentele de proiectare didactică, recomandăm utilizarea următorului format de Planificare calendaristică anuală, în sensul în care acesta, odată completat, oferă o imagine relevantă, clară, articulată asupra parcurgerii integrale a programei școlare, în special în ceea ce privește abordarea tuturor competențelor în relație cu conținutul propus.

Unitatea de învățământ:

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ ANUL ȘCOLAR

Disciplina:

Clasa:, **Limba italiană maternă....**

Nr. de ore/săptămână:

Unități de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații / Modul
[se menționează titluri/teme – identificate în programa școlară]	[se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară, corelate cu unitățile de învățare]	[din conținuturile programei școlare, care se subsumează fiecărei unități de învățare]	[stabilite de către cadrul didactic]	[se precizează săptămâna sau săptămânile]	[se menționează aspecte specifice care țin de aplicarea planificării calendaristice, de ex., modul și modificările în urma realizării activității didactice la clasă]

La realizarea planificărilor calendaristice anuale, profesorii vor avea în vedere următoarele :

- ✓ resursele de timp se alocă, în mod corespunzător, pe unitate de învățare, **nu pe conținuturi**;
- ✓ **conținuturile nu se reiau**;
- ✓ se propune un număr echilibrat de competențe specifice în corelație cu alocarea orară pe unitate de învățare; aceste competențe specifice trebuie formate, exersate, dezvoltate, evaluate; este necesară o prioritizare; rămân acelea care sunt cele mai importante pentru conținuturile vizate;
- ✓ se respectă structura anului școlar.

PROIECTUL UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Conținuturi (detalieri)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
[se menționează detalieri de conținut din programa școlară care explicitează anumite parcursuri și care oferă un cadru de structurare a competențelor specifice vizate]	[se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară corelate cu unitatea de învățare]	[vizate/recomandate de programa școlară sau altele, adecvate la conținuturile pentru care sunt utilizate în vederea formării competențelor specifice]	[se precizează resurse de timp, de loc, forme de organizare a clasei, material didactic, resurse educaționale deschise]	[se menționează metodele, instrumentele sau modalitățile de evaluare utilizate]

Unitatea de învățare reprezintă o structură didactică flexibilă cu următoarele **caracteristici**:

- este unitară din punct de vedere tematic și didactic;
- vizează formarea anumitor competențe specifice la nivelul elevilor;
- este realizată pe o perioadă determinată de timp;
- se finalizează prin evaluare.

La realizarea proiectului unității de învățare, profesorii vor avea în vedere următoarele :

- Proiectul unității de învățare se va raporta la planificarea calendaristică și în concordanță cu aceasta (în ceea ce privește alocarea orară pe unitate de învățare, competențele specifice vizate, conținuturile).
- Activitățile de învățare se vor centra pe formarea, dezvoltarea și exersarea competențelor specifice menționate.
- Alocarea orară din planificare trebuie să se regăsească în proiect. Fiecare rând din proiect (evidențiat clar) reprezintă o oră. Doar așa se pot corela, pe orizontală, componentele structurale și se poate urmări, din perspectiva propunerilor, realismul încadrării în timp (ora de curs).
- Activitatea de învățare nu este o sarcină de lucru, ci un ansamblu de sarcini de lucru îndreptate către formarea unei competențe. Formularea are un anumit grad de complexitate, dar și de concretețe, deoarece activitatea de învățare este în legătură cu o anumită CS și cu anumite conținuturi și se adresează unui anumit colectiv de elevi.
- **Corelarea clară pe orizontală: CS - activitate de învățare – resurse, forma de organizare a elevilor – după caz, evaluare.**
- **Numărul de activități de învățare pentru o oră de curs trebuie să fie echilibrat, în raport cu resursele de timp, cu gradul de complexitate, cu specificul elevilor.**
- Organizarea activităților remediale în situațiile în care elevii întâmpină dificultăți în atingerea competențelor școlare de bază.

Predarea limbii materne pentru formarea competențelor de comunicare și interculturale trebuie să se bazeze pe principii didactice moderne, centrate pe elev, care stimulează participarea activă și învățarea conștientă.

În acest sens, se recomandă utilizarea strategiilor activ-participative care să stimuleze motivația și implicarea elevilor. Metoda comunicativ-funcțională, jocurile de rol, activitățile de tip rezolvare de probleme, învățarea prin descoperire, învățarea bazată pe sarcini de lucru, dezbaterile și proiectele colaborative permit integrarea conținuturilor lingvistice în contexte reale de viață, stimulează autonomia în învățare, dezvoltă competențele lingvistice, socio-emoționale, culturale, precum și gândirea critică.

În ora de limbă și literatură italiană maternă, textul literar va fi exploatat ca o **resursă autentică și plurivalentă** pentru dezvoltarea competențelor lingvistice și interculturale, etice și estetice. Sursă autentică de învățare alături de celelalte tipuri de documente, textul literar capătă un statut aparte prin complexitatea raporturilor care se creează între instanțele enunțiative (locutor-interlocutor), pe de o parte, și între acestea și textul literar, sursă de interpretări multiple, de ipoteze și de inferențe pe care lectorul le descoperă/formulează în mod simultan cu lectura, pe de altă parte.

Exploatarea textului literar facilitează dezvoltarea atât a competențelor orale prin nevoia de verbalizare prin lectură, de dezbateră a conținutului, cât și a competenței scrise (înțelegere/receptare și exprimare/producție de text). Fiind un produs elaborat, bine structurat, conținând enunțuri de complexitate gramaticală și ideatică diferită, reprezentând aspecte lingvistice și culturale făcând parte din toate nivelurile sociale, textul literar este cel mai complex document autentic.

Textul literar este un instrument didactic fundamental în ora de limbă și literatură italiană maternă, deoarece servește la dezvoltarea competențelor lingvistice și culturale ale elevilor. Rolul său principal este de a fi o resursă autentică care ajută la contextualizarea vocabularului și a structurilor gramaticale, permițând elevilor să-și îmbunătățească în mod semnificativ competența de lectură cursivă, coerentă, cu respectarea grupurilor ritmice și a celor de suflu, a intonației etc. Textul literar devine astfel un loc al literațiilor care îl ajută pe elev să ajungă la descoperirea și înțelegerea sensului cuvintelor contextualizate sau luate izolat, să-și perfecționeze pronunția prin lectura cursivă cu voce tare a unui text elaborat, autentic și să-și formeze competența de exprimare în scris pe diverse teme sau într-un mod mai liber, mai creativ, stimulându-se astfel imaginația naturală și capacitatea de inovare în diverse domenii. În plus, el stimulează creativitatea, empatia și înțelegerea diferitelor viziuni asupra lumii.

În ora de limbă și literatură italiană maternă, textul literar constituie:

- Resursă lingvistică pentru prezentarea și exersarea contextualizată a vocabularului și a structurilor gramaticale, a elementelor pragmatico-discursive (acte de limbaj, tipuri de frază modală – interogație, injuncție, exclamație, emfază, pasivizare) și a construcțiilor argumentative, tipuri de texte (descriptiv, narativ, explicativ, științific etc.).
- Instrument de înțelegere a lecturii, confruntând elevii cu un limbaj autentic și divers, adesea scris pentru vorbitori nativi.
- Punte între limbă și cultură, fiind un obiect cultural în sine care transmite valorile unei societăți, permițând elevilor să se apropie de aceasta într-un mod indirect.
- Stimul pentru creativitate și exprimare. Lectura operelor/ fragmentelor literare poate inspira dezbateră, reflecția și producerea de texte noi, precum și exersarea capacității de a rezuma, extinde sau reconstrui fragmente.

În ora de limbă și literatură italiană maternă pot fi realizate activități didactice, precum:

- Analiză contextuală: Investigarea autorului, a epocii de scriere și a contextului istoric și social al operei.
- Exerciții de gramatică și vocabular: Practicarea utilizării timpurilor verbale, a acordurilor, a sinonimelor, a antonimelor și a semnificației cuvintelor noi în contextul lor.
- Activități de înțelegere: Reconstituirea faptelor, rezumarea unui pasaj sau selectarea informațiilor celor mai relevante.
- Producere orală și scrisă: Scrierea unor finaluri alternative, rescrierea unor fragmente sau dezbateră punctelor de vedere prezentate în operă.
- Focalizarea pe pronunție: Exersarea intonației și a ritmului versurilor, în funcție de tipul de text.

Reorganizarea programelor și a sistemului de predare / învățare aduce cu sine o regândire a strategiilor didactice, a tehnicilor și a metodelor de învățare, punând în centrul procesului educațional pe elev și nevoile lui de învățare. Format într-o eră a educației deschise, elevul devine sursă și scop de învățare prin stimularea aptitudinilor sale creative. De aceea, dezvoltarea imaginației, a imaginarului și a creativității elevului este una dintre dimensiunile fundamentale ale educației actuale, alături de digitalizare și de lucrul în echipă sau învățarea colaborativă. Dezvoltarea

creativității elevului are ca efect, pe de o parte, dezinhibarea acestuia în procesul de învățare și de comunicare orală și scrisă, iar pe de altă parte conduce la o autonomizare în acest parcurs atât a elevului (învăță să-și caute sursele de informare care îl ajută în realizarea propriului proiect), cât și a profesorului (își adaptează conținuturile în funcție de nevoile de învățare ale fiecărui grup de lucru).

Scrierea creativă generează un sentiment de libertate acordat elevului, o descătușare din constrângerile unei cerințe prea stricte a unui exercițiu, o stimulare a spiritului inovator și o punere în actul creator, într-o anumită ordine, cu o anumită logică și coerență. Această componentă a învățării nu înseamnă neapărat o libertate totală acordată elevului în producerea de text. Scrierea creativă ca instrument de învățare trebuie atent pregătită, ghidată cu abilitate de către profesor prin etape preliminare [dobândirea cunoștințelor lingvistice necesare scrierii în limba străină, asigurarea că elevul este capabil să efectueze înlănțuirea coerentă a structurilor lingvistice care să exprime conținuturile vizate, identificarea conectorilor care construiesc coerența textuală, alegerea stilului în care se va scrie textul (neutru, pamfletar, ironic, științific, de vulgarizare etc.), situarea într-un anumit nivel de limbă și asigurarea cunoștințelor specifice acestuia, stabilirea tipului de texte ce urmează a fi creat, discuții pe structura logică a textului de creat, dezbateri pe tematica aleasă, informare asupra acesteia printr-o cercetare autonomă întreprinsă de elev dar orientată de profesor, delimitarea unor aspecte formale și de conținut]. Aceste etape sunt urmate apoi fie de scrierea individuală, fie de scrierea colaborativă empirică, în grupuri formate în clasă sau cu ajutorul platformelor colaborative (Framapad, Padlet, Classroom, etc.).

Pentru ca sentimentul de neconstrângere să fie resimțit de elev și să-i permită libertatea exprimării creative, acesta trebuie să-și facă propria lui anchetă asupra condițiilor exterioare care îl vor conduce spre realizarea produsului finit. Profesorul va fi doar ghid și mediator în selectarea alegerilor pe care le va face elevul în procesul de îndeplinire creativă a sarcinii de învățare. Fiind vorba de scriere creativă în limba maternă, elevul trebuie să dobândească un nivel incipient de cunoștințe lexicale, gramaticale, discursive.

Această strategie didactică ce îl consideră pe elev ca partea cea mai activă a procesului de învățare se poate practica la toate nivelurile, în proporții variabile. Indiferent de nivelul la care se află elevul care studiază **Limba și literatura italiană maternă**, vor putea fi folosite activități variate pornind de la exerciții de scriere creativă prin imitație a unui text de mici dimensiuni (de ex., imaginarea grafismelor plecând de la pronunția sunetelor, ghicitoare, poezie de o strofă, realizarea unui slogan simplu atașat unei imagini etc.), până la activități cu un grad mai ridicat de complexitate: imitație de stiluri (*à la manière de...*), scriere autobiografică, scriere pe scheme narative, descriptive, explicative, argumentative, scriere științifică sau de vulgarizare, scriere imagistică (de ex., caligrame), scriere plecând de la un fenomen gramatical (de ex., aventura imperfectului, ezităările lui „și” condițional...), proiectarea unui roman polițist, a unui roman de aventuri, scrierea creativă a unei introduceri sau a unei morale la o narațiune, scrierea unei parodii, a unui comentariu asupra unui tablou, imaginarea aventurilor personajelor dintr-o pictură etc.

Fiind o strategie de învățare, scrierea creativă și componenta de creativitate în general trebuie să respecte bune practici care să includă informarea, achiziționarea, aprofundarea, dezvoltarea, producția, evaluarea. Această ultimă competență este absolut necesară încheierii sarcinii de învățare efectuate în spirit creativ. Se pot imagina mijloace autentice de evaluare, rezultând din propunerile elevilor pentru efectuarea acestei etape (grile de evaluare/apreciere a creativității referindu-se eventual la modul de realizare a imaginarului, bogăția figurilor utilizate, transparența scriiturii, gradul de captare a atenției etc.).

O dimensiune esențială a predării moderne o constituie integrarea resurselor digitale în activitățile didactice. Alfabetizarea digitală este o competență cheie ce trebuie atinsă, iar utilizarea tehnologiei oferă oportunități extinse pentru învățarea limbii materne. Integrarea tehnologiei în predarea limbii materne nu trebuie însă privită ca un scop în sine, ci ca un mijloc de îmbunătățire a procesului educațional. Profesorul are rolul de mediator între resursa digitală și experiența de învățare a elevului, asigurând echilibrul între creativitate și rigoarea științifică.

Platformele educaționale (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams) permit organizarea eficientă a materialelor, gestionarea temelor și oferirea de *feedback* personalizat. Aplicațiile interactive, precum Quizlet, Kahoot, Mentimeter sau Wordwall, stimulează motivația și consolidează achizițiile lexicale și abilitățile de comunicare prin activități interactive. Totodată, utilizarea resurselor multimedia autentice (videoclipuri, podcast-uri, articole digitale) presupune expunerea la registre lingvistice variate și la diversitatea culturală asociată limbii moderne studiate.

Deosebit de valoroasă este și învățarea colaborativă mediată de tehnologie. Instrumente precum Padlet, Digipad, Framapad sau forumurile de discuție online încurajează schimbul de idei și învățarea reciprocă. În plus, platformele de comunicare sincrone (Zoom, Skype, Teams) permit simularea unor situații autentice de comunicare interculturală, iar învățarea mixtă combină avantajele interacțiunii directe cu flexibilitatea învățării online. Conform principiilor învățării personalizate, profesorul poate adapta conținuturile și ritmul predării la nevoile fiecărui elev, utilizând datele oferite de platformele digitale pentru monitorizarea progresului.

Evaluarea, ca parte integrantă a procesului didactic, trebuie să se orienteze către formarea competențelor. Modelul evaluării formative și continue, bazat pe *feedback* constructiv, sprijină învățarea activă și auto-reflecția. Instrumente precum portofoliul digital, jurnalul de învățare sau autoevaluarea oferă elevilor posibilitatea de a-și monitoriza evoluția și de a-și asuma responsabilitatea pentru propriul progres. Evaluarea între colegi favorizează colaborarea și dezvoltarea spiritului critic. Din perspectiva digitalizării, aplicații precum Google Forms, Edpuzzle, Flipgrid sau Socrative permit crearea unor teste interactive, adaptate nivelului lingvistic, personalizate în funcție de profilul elevilor, și oferă analize rapide ale rezultatelor, facilitând intervenția promptă a profesorului.

Prin valorificarea metodelor interactive, a resurselor online și a evaluării formative, procesul de predare-învățare capătă un caracter dinamic, flexibil și adaptat cerințelor societății contemporane.

În concluzie, pentru un demers didactic eficient sugerăm:

- folosirea limbii țintă în fraze simple și/ sau complexe, pentru orice situație de comunicare din clasă – se va evita traducerea sau folosirea variantei familiare elevului;
- utilizarea nonverbalului pentru a sprijini învățarea intuitivă;
- organizarea de activități pe grupe pentru a stimula interacțiunea în limba țintă;
- promovarea dimensiunii interculturale prin contactul cu realități autentice;
- monitorizarea activităților pe grupe în vederea folosirii limbii țintă;
- oferirea de exemple* și analogii reprezentative pentru intuirea neregularităților limbii (articularea atentă și eventuala scriere pe tablă a unor cuvinte pentru a-i sprijini pe elevi în a observa anumite mărci gramaticale, elevii structurându-și astfel progresiv regula);
- recurgerea la un context autentic de comunicare, creat în clasă, pentru a practica actele de vorbire recomandate și pentru a dezvolta competențele stipulate în prezenta programă;
- realizarea unei lecturi de comprehensiune: accentele formative trebuie să fie puse pe semnificații și pe exploatarea acestora la nivelul textului;**
- folosirea unei varietăți de texte care să cuprindă și elemente iconice, inclusiv texte multimodale;
- stimularea exprimării orale și scrise simple;
- propunerea de teme de lucru motivante, pentru care se oferă sprijin în clasă sau prin intermediul TIC sau al resurselor digitale educaționale;
- propunerea de sarcini de lucru la alegere/diferențiate pentru a stimula implicarea tuturor elevilor;
- diversificarea sarcinilor de lucru se poate face în funcție de:
 - profilul cognitiv al elevului (de ex., ca răspuns la o solicitare de lectură, elevii pot indica/ explica ceea ce au înțeles din text);
 - nivelul de achiziție (de ex., relatarea unei acțiuni sau a mai multora);
 - interese (de ex., modalități de lucru la proiecte sau de prezentare a acestora);
 - stilul de învățare (de ex., utilizarea suporturilor vizuale și audio pentru elevii cu stiluri de învățare variate);
- centrarea probelor de evaluare pe măsurarea nivelului de performanță în cadrul diverselor competențe specifice avute în vedere (de ex.: sarcini de producere a unui mesaj scris, înțelegerea unui text scris sau audiat).

* asemenea exemple nu ar trebui să facă obiectul unor lecții sau secvențe de lecții separate, ci să apară în mod firesc pe parcursul diverselor activități de comunicare (profesorul poate propune un „stop-cadru” pentru observarea regularității și oferi mai multe exemple, eventual solicitând elevilor să găsească și ei ceva similar; profesorul și clasa pot dezvolta împreună un set de semne/ gesturi convenționale care să le amintească elevilor anumite regularități);

** lectura este un scop explicit al învățării, de maximă importanță pentru cunoaștere și pentru dezvoltarea personală a elevului; lectura nu trebuie să fie utilizată ca mijloc pentru practicarea vocabularului și a gramaticii; totodată, lectura cu voce tare, ca activitate în sine, este contraproductivă pentru comprehensiune;

În ceea ce privește strategiile de predare, recomandăm:

Abordarea comunicativ-funcțională

- ✓ Introducerea noțiunilor noi prin **situații reale de comunicare**;
- ✓ Organizarea de **jocuri de rol, interviuri, dezbateri și simulări** care implică utilizarea limbii în contexte autentice;
- ✓ Încurajarea exprimării libere, fără teama de greșeală, printr-un climat deschis și motivant.

Învățarea bazată pe sarcini de lucru

- ✓ Realizarea de **proiecte tematice** (de ex.: o broșură turistică, o campanie de conștientizare, un vlog în limba modernă studiată);
- ✓ Activități cu scop clar: planificarea unei excursii, redactarea unei postări pe rețele sociale, pregătirea unei prezentări.

Metode inductive și deductive în predarea gramaticii

- ✓ Alternarea activităților de descoperire (inductive) cu cele de sistematizare (deductive), pentru a echilibra intuiția și raționamentul lingvistic.

Integrarea resurselor digitale

- ✓ Utilizarea platformelor educaționale (de ex.: Kahoot, Quizlet, Padlet, Wordwall, Edpuzzle etc.) pentru consolidarea lexicului/vocabularului și a structurilor;
- ✓ Accesarea materialelor autentice (podcast-uri, videoclipuri, articole online).

În cazul elevilor cu cerințe educaționale speciale, al celor înscriși în programul *Școala din spital*, este imperativă colaborarea dintre profesorul de limbă maternă și consilierul școlar, în vederea elaborării unor planuri individuale de învățare, care să răspundă situației concrete a fiecărui copil (tip de deficiență sau de tulburare de învățare / diagnostic medical și consecințele acestuia asupra capacității copilului de a învăța, durata perioadei de spitalizare etc.). În mod evident, atât competențele generale sau specifice, cât și activitățile de învățare indicate în programa școlară pot suferi modificări, în vederea adaptării la cazul concret al fiecărui copil aflat într-una dintre situațiile prezentate mai sus.

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a

Filiera teoretică, profilul real, specializările matematică – informatică și științele naturii

Teme recomandate:

Clasa a IX-a

- Universul personal: gusturi și preferințe, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii;
- Relații interpersonale: relații între tineri, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea informațională și mijloacele de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea).**

Clasa a X-a

- Universul personal: gusturi și preferințe, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii;
- Relații interpersonale: relații între tineri, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea informațională și mijloacele de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XI-lea, al XIII-lea);
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).**

Clasa a XI-a

- Universul personal: gusturile și preferințele, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale, problemele adolescenților: integrarea în grup și acceptarea diferențelor;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii de viitor;
- Relații interpersonale: relații între tineri, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme, **muzica italiană**;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- **Societatea italiană contemporană**;
- Societatea informațională și mijloacele de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;

- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea);
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Romantismul, Verismul, Decadentismul (secolul al XVIII-lea, al XIX-lea).**

Clasa a XII-a

- Universul personal: gusturile și preferințele, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale, problemele adolescenților: integrarea în grup și acceptarea diferențelor;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii de viitor;
- Relații interpersonale: relații între tineri, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme, muzica italiană;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea italiană contemporană: **instituțiile, serviciile, organizarea administrativă;**
- Societatea informațională și mijloacele de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea);
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).
- Elemente culturale ale spațiului italian: Romantismul, Verismul, Decadentismul (secolul al XVIII-lea, al XIX-lea);
- **Repere moderne ale spațiului italian: Ermetismul, Neorealismul, Modernismul, Postmodernismul (secolul al XIX-lea, al XX-lea și al XXI-lea).**

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a
Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie

Teme recomandate:

Clasa a IX-a

- Universul personal: gusturi și preferințe, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii, invenții și descoperiri;
- Relații interpersonale: relații între tineri, corespondență și schimburi între școli, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea).**

Clasa a X-a

- Universul personal: gusturi și preferințe, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii, invenții și descoperiri;
- Relații interpersonale: relații între tineri, corespondență și schimburi între școli, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea);**
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).**

Clasa a XI-a

- Universul personal: gusturile și preferințele, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale, problemele adolescenților: integrarea în grup și acceptarea diferențelor;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii de viitor, invenții și descoperiri;
- Relații interpersonale: relații între tineri, corespondență și schimburi între școli, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme, **muzica italiană**;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- **Societatea italiană contemporană**;
- Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;

- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea);
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).
- **Elemente culturale ale spațiului italian: Romantismul, Verismul, Decadentismul (secolul al XVIII-lea, al XIX-lea).**

Clasa a XII-a

- Universul personal: gusturile și preferințele, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimentele și emoțiile, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață, diferențele intergeneraționale, problemele adolescenților: integrarea în grup și acceptarea diferențelor;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii de viitor, invenții și descoperiri;
- Relații interpersonale: relații între tineri, corespondență și schimburi între școli, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale;
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme, muzica italiană;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea italiană contemporană: **instituțiile, serviciile, organizarea administrativă;**
- Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul și platformele de socializare;
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Începuturile literaturii italiene, Evul Mediu (secolul al XII-lea, al XIII-lea);
- Elemente culturale ale spațiului italian: Referințe istorice. Renașterea. Umanismul. Reforma și Contrareforma. Clasicismul. Barocul. *Commedia dell'arte*. Începuturile Iluminismului (secolul al XIV-lea, al XV-lea, al XVI-lea, începuturile secolului al XVII-lea).
- Elemente culturale ale spațiului italian: Romantismul, Verismul, Decadentismul (secolul al XVIII-lea, al XIX-lea);
- **Repere moderne ale spațiului italian: Ermetismul, Neorealismul, Modernismul, Postmodernismul (secolul al XIX-lea, al XX-lea și al XXI-lea).**

Filiera teoretică, profilul real, specializările matematică – informatică și științele naturii – se recomandă abordarea unui număr de 5 teme de proiect la alegere din cele 11 tematice.

Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie – se recomandă abordarea unui număr de 10 teme de proiect la alegere din cele 11 tematice.

Teme de proiect recomandate:

I. Universul personal

1. *La mia famiglia ideale* – descrierea familiei și a relațiilor dintre membri;
2. *Il mio tempo libero* – hobby-uri, sporturi și activități preferate;
3. *La vacanza dei miei sogni* – o prezentare despre destinația ideală pentru vacanță;
4. *Come mi sento oggi* – jurnal emoțional ilustrat în limba italiană;
5. *Mangiare sano, vivere bene* – un mini-ghid despre sănătate și alimentație echilibrată.

II. Universul adolescenței

1. *Essere adolescenti oggi* – provocări și bucurii ale vârstei;
2. *Moda e identità giovanile* – cum reflectă moda personalitatea tinerilor;
3. *Le differenze tra generazioni* – comparație între tineri și adulți;
4. *Diversità e inclusione* – proiect despre acceptarea diferențelor;
5. *Socializzare nel mondo digitale* – prietenii în era online.

III. Mediul înconjurător

1. *La vita in città e in campagna* – avantaje și dezavantaje;
2. *Proteggiamo la natura!* – campanie ecologică;
3. *Gli animali che amo* – prezentare despre animalele preferate;
4. *Uno spazio naturale d'Italia* – descrierea unui parc sau a unei rezervații naturale;
5. *Come posso aiutare il pianeta?* – acțiuni simple pentru protejarea mediului.

IV. Progres și schimbare

1. *La casa del futuro* – prezentarea unei locuințe inteligente;
2. *Le professioni del domani* – ocupații emergente în Italia și în lume;
3. *Gli oggetti che cambiano la vita* – invenții care au transformat societatea;
4. *Noi e la tecnologia* – impactul tehnologiei asupra vieții de zi cu zi;
5. *Il lavoro dei miei sogni* – descrierea profesiei ideale.

V. Relații interpersonale

1. *Amicizia senza confini* – prietenii internaționale;
2. *Viaggiare per conoscere* – călătoriile ca mijloc de învățare;
3. *Comunicare con gli altri* – limbaj verbal și nonverbal;
4. *Un viaggio indimenticabile* – povestirea unei experiențe de călătorie;
5. *L'amicizia nella letteratura italiana* – exemple de prietenie din opere italiene.

VI. Oameni și locuri

1. *Una città italiana da scoprire* – prezentare turistică (Roma, Florența, Milano, Veneția etc.);
2. *Personaggi italiani famosi* – scriitori, artiști, oameni de știință;
3. *L'Italia che vorrei visitare* – itinerariu imaginar prin Italia;
4. *Il mio luogo del cuore* – descrierea unui loc preferat;
5. *L'Italia vista dai giovani* – percepția tinerilor asupra culturii italiene.

VII. Obiceiuri și tradiții

1. *Le feste italiane più belle* – Crăciun, Paște, Carnaval etc;
2. *A tavola con gli italiani* – mâncăruri tradiționale italiene;
3. *Cucina regionale italiana* – specialități din diverse regiuni;
4. *Tradizioni natalizie in Italia e in Romania* – comparație culturală;
5. *Feste popolari e folklore* – dansuri, costume, obiceiuri locale.

VIII. Incursiuni în lumea artei

1. *Il mio personaggio preferito* – dintr-o carte sau film italian;
2. *La musica italiana che amo* – analiza unei melodii italiene celebre;
3. *Cinema italiano: da Fellini a oggi* – scurtă istorie a filmului italian;
4. *L'arte e le emozioni* – cum exprimă arta sentimentele;
5. *La letteratura italiana per i giovani* – autori și opere accesibile adolescenților.

IX. Universul cultural italian

1. *L'Italia tra passato e presente* – evoluția culturală a Italiei;
2. *Il Rinascimento italiano* – mari artiști și inovații;
3. *Le città d'arte italiane* – Florența, Roma, Veneția etc;
4. *Moda e design italiani* – simboluri ale culturii moderne;
5. *Cultura e identità italiana nel mondo* – influența globală a Italiei.

X. Societatea italiană contemporană

1. *Come funziona la scuola in Italia* – sistemul educațional;
2. *Le istituzioni italiane* – Parlament, Guvern, Președinție;
3. *I servizi pubblici in Italia* – sănătate, transport, administrație;
4. *L'Italia multiculturale* – integrare și diversitate socială;
5. *La vita quotidiana in Italia oggi* – obiceiuri moderne.

XI. Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne

1. *I giovani e l'internet* – avantajele și riscurile lumii digitale;
2. *La pubblicità che ci influenza* – analiză a reclamelor;
3. *I social network e la comunicazione* – cum ne schimbă modul de a vorbi;
4. *Il linguaggio dei media italiani* – presa, radio, TV;
5. *Comunicazione non verbale: gesti e mimica italiana* – limbajul trupului în Italia.

Gramatică funcțională (acte de vorbire / funcții ale limbii, inclusiv convenții socio-culturale) și elemente de construcție a comunicării:

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a

Filiera teoretică, profilul real, specializările matematică – informatică și științele naturii

1. LECTURA

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină. Tipuri de cărți.
Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă , vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Pleonasmul.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă , vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Pleonasmul. Hiperbola.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă , vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Pleonasmul. Hiperbola.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă , vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Pleonasmul. Hiperbola. Asonanța.
Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri si specii. Genuri: epic, liric (sonetul și cançoneta).	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri si specii. Genuri: epic, liric (sonetul), dramatic.	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri si specii. Genuri: epic, liric, dramatic.	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri si specii. Genuri: epic, liric.
Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.
<p><i>Pentru realizarea competențelor din programa școlară se vor studia texte literare și nonliterare extrase din regulamente, texte administrative, tabele în selectarea cărora se va ține seama de următoarele criterii: reprezentativitate, accesibilitate, atractivitate, valori. Din textele lungi se pot selecta fragmente reprezentative. Pentru a sprijini receptarea textelor literare și nonliterare se recomandă vizionarea de filme documentare și artistice. Profesorul poate recurge și la alte texte cu condiția ca, atât textele literare, cât și cele nonliterare să reflecte prevederile prezente în programă.</i></p>			

2. PRACTICA RAȚIONALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ A LIMBII

2.1. COMUNICAREA ORALĂ

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Situția de comunicare. Convergența ideilor în jurul unei teme. Acomodarea limbajului la scopul comunicării și la parametrul situației de comunicare.			
Structurarea textului oral: (a) Organizarea logico-semantică a mesajului: raportul dintre ideea principală și ideea secundară. Adecvarea elementelor nonverbale la mesaj. Modalități de argumentare. (b) Organizarea formală a mesajului: selectarea cuvintelor; organizarea propoziției și a frazei; progresia în textul oral monologat și dialogat. (c) Textul dialogat/monologat. Dialogul informal și formal. Modalități de exprimare a opiniilor. Argumentarea.			

2.2. COMUNICAREA SCRISĂ

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Organizarea textului scris. Părțile componente ale unei compuneri: introducerea, cuprinsul, încheierea. Organizarea unui text propriu (rezumat, caracterizare de personaj).			
Ortografia și punctuația. Scrierea corectă a cuvintelor. Consoanele duble, diftongii, triftongii, apostroful, trunchierea.			
Contexte de realizare:			
a) Scrierea funcțională: scrisoarea, invitația. Fișa de lectură. Completarea unor formulare tipizate. Analiza. Comentariul. La clasele a XI-a și a XII-a se abordează Eseul structurat.			
b) Scrierea imaginativă (compuneri libere). Compuneri după un plan dat.	b) Scrierea imaginativă (compuneri libere). Compuneri după un plan dat. Eseul liber.		
c) Scrierea despre textul literar sau nonliterar. Povestirea scrisă a unor fragmente din text. Comentarea unor secvențe. Semnificația titlului. Personajul literar. Rezumatul unui text informațional. La clasa a XII-a se abordează rezumatul unui text științific.			

3. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare);
<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, neologisme. Sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; Famiile de cuvinte din vocabularul general de orientare științifică.

GRAMATICĂ

CLASA a IX-a – domeniul morfologie se completează cu terminologia nouă (litere aldine) și apoi se reia în celelalte clase liceale integral.

CLASA a IX-a – a XII-a
<ul style="list-style-type: none"> <u>Articolul</u>: <ul style="list-style-type: none"> hotărât, nehotărât și partitiv; folosirea articolului cu numele proprii de persoane și geografice.
<ul style="list-style-type: none"> <u>Substantivul</u>: <ul style="list-style-type: none"> formarea femininului; formarea pluralului; substantive defective; substantive cu două forme de plural; substantive colective;

<ul style="list-style-type: none"> - substantive invariabile; substantive defectives de singular / plural; - substantive compuse; - substantive derivate cu un sufix diminutival, peiorativ etc.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Adjectivul:</u> <ul style="list-style-type: none"> - formarea femininului adjectivelor calificative; - poziția adjectivului calificativ; - adjectivul demonstrativ; - adjectivul posesiv și omiterea articolului în cazul posesivelor care însoțesc substantive indicând înrudirea; - adjectivul nehotărât; - gradele de comparație - forme sintetice.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Numeralul:</u> <ul style="list-style-type: none"> - cardinal; - ordinal (formarea); - folosirea numeralului ordinal; - exprimarea secolelor; - distributiv; colectiv, multiplicativ.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Pronumele</u> <ul style="list-style-type: none"> - personal în acuzativ cu și fără prepoziție; - pronumele în dativ cu și fără prepoziție; - pronumele relativ <i>che, chi, cui, il / la quale, i / le quali, cui</i> versus <i>quale</i>; - locul pronomelor combinate în grupurile verbale; - propoziția asertivă și imperativă; pronumele de politețe; - pronumele demonstrativ; - particulele pronominale <i>ci, ne</i>; - pronumele posesiv; - pronumele interogative; - pronumele nehotărâte.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Verbul:</u> <ul style="list-style-type: none"> - indicativul prezent al verbelor regulate și neregulate; - perfectul compus al verbelor regulate și neregulate; - imperfectul verbelor regulate și neregulate; - perfectul simplu al verbelor regulate și neregulate; - viitorul simplu și viitorul anterior; - condiționalul prezent și trecut; - folosirea condiționalului; - modul imperativ (<i>tu, noi, voi</i>);

<ul style="list-style-type: none"> - folosirea imperativului cu pronumele de politețe; - conjunctivul prezent și trecut; - conjunctivul imperfect și <i>trapassato</i>; - concordanța timpurilor la modul indicativ; - concordanța timpurilor la modul conjunctiv; - propoziția ipotetică; - verbe frazeologice (<i>cominciare, iniziare, finire, smettere</i>); - verbe tranzitive și intransitive (alegerea auxiliarului); - forma activă, pasivă și reflexivă; - verbele modale (<i>dovere, potere, volere</i>); - verbe impersonale; - verbe defective.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Adverbul:</u> <ul style="list-style-type: none"> - formarea adverbelor din adjective cu sufixul ”-mente”; - adverbele de loc și de timp; - adverbe de îndoială; - adverbe de mod; - adverbe interogative; - adverbe de evaluare; - locuțiuni adverbiale; - particulele adverbiale <i>ci, vi, ne</i>; - gradele adverbului; - poziția adverbului.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Conjuncția:</u> <ul style="list-style-type: none"> - conjuncțiile coordonatoare; - conjuncția subordonatoare; - locuțiuni conjuncționale.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Prepoziția:</u> <ul style="list-style-type: none"> - folosirea prepozițiilor; - prepoziții articulate; - locuțiuni prepoziționale.
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Interjecția:</u> <ul style="list-style-type: none"> - interjecții proprii (care exprimă uimirea, bucuria, amenințarea, îndemnul, regretul, indignarea): <i>ah, eh, ih, oh, ahi, beh, uffa, ahime</i>; - interjecții improprii: <i>bravo, coraggio, avanti, via, su, forza, guai, peccato</i>; - locuțiuni.

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxa: <ul style="list-style-type: none"> - Propoziția simplă; - Părți principale de propoziție (Subiectul; Predicatul); - Părți secundare de propoziție (Atributul; Complementul obiect direct și indirect; Complemente circumstanțiale: de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop, concesie, opoziție); 			
<ul style="list-style-type: none"> • Tipuri de frază: <ul style="list-style-type: none"> - asertivă, - interogativă (directă și indirectă), exclamativă, - enfatică, - impersonală 			
		<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxa frazei: <ul style="list-style-type: none"> - Propoziția simplă; - Propoziția principală; - Propoziția secundară subordonată (Propoziția completivă directă și indirectă); 	

NOTĂ. Categoriile gramaticale enumerate aparțin metalimbajului de specialitate. Terminologia nu va face obiectul unei învățări explicite. În cadrul predării, nu se va face apel la conceptualizarea unităților lingvistice, utilizate în situațiile de comunicare. Structurile gramaticale de mare dificultate, dar necesare pentru realizarea unor acte de vorbire, nu vor fi tratate izolat și analitic, ci vor fi abordate în cadrul achiziției globale. Elementele de gramatică se vor doza progresiv, conform dificultăților și nevoilor de comunicare, fără a se urmări epuizarea tuturor realizărilor lingvistice ale categoriilor gramaticale enumerate mai sus.

Gramatică funcțională (acte de vorbire / funcții ale limbii, inclusiv convenții socio-culturale) și elemente de construcție a comunicării:

Clasa a IX-a – Clasa a XII-a

Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie

1. LECTURA

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină, rolul ilustrațiilor. Anexele cărții. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină, rolul ilustrațiilor. Anexele cărții. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină, rolul ilustrațiilor. Anexele cărții. Tipuri de cărți.	Cartea (actualizare) – obiect cultural: titlul, autorul, cuprinsul, așezarea în pagină, rolul ilustrațiilor. Anexele cărții. Tipuri de cărți.
Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă , vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Aliterația. Alegoria. Pleonasmul.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă, vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Aliterația. Alegoria. Pleonasmul. Anacolutul. Hiperbola. Oximoronul.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă, vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Aliterația. Alegoria. Pleonasmul. Ingambamentul. Metonimia.	Teoria literară: Destinatarul mesajului. Structura textului narativ. Narațiunea. Descrierea (descrierea obiectivă; descrierea subiectivă). Dialogul. Personajul: caracterizare – portretul fizic și portretul moral. Structura prozodică (rimă, ritm, suprarimă, vers, strofă, vers liber). Figurile de stil: Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul. Antiteza. Metafora. Aliterația. Alegoria. Pleonasmul. Ingambamentul. Metonimia. Anafora. Asonanța. Sinestezia.
Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri și specii. Genuri: epic, liric (sonetul și cançoneta).	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri și specii. Genuri: epic, liric (sonetul), dramatic.	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri și specii. Genuri: epic, liric, dramatic.	Denotație. Conotație. Sensul de bază. Sensul figurat. Genuri și specii. Genuri: epic, liric.
Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.	Textul: Texte literare aparținând diverselor genuri și specii. Texte nonliterare funcționale.

Pentru realizarea competențelor din programa școlară se vor studia texte literare și nonliterare extrase din regulamente, texte administrative, tabele în selectarea cărora se va ține seama de următoarele criterii: reprezentativitate, accesibilitate, atractivitate, valori. Din textele lungi se pot selecta fragmente reprezentative. Pentru a sprijini receptarea textelor literare și nonliterare se recomandă vizionarea de filme documentare și artistice. Profesorul poate recurge și la alte texte cu condiția ca, atât textele literare, cât și cele nonliterare să reflecte prevederile prezente în programă.

2. PRACTICA RAȚIONALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ A LIMBII

2.1. COMUNICAREA ORALĂ

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Situția de comunicare. Convergența ideilor în jurul unei teme. Acomodarea limbajului la scopul comunicării și la parametrul situației de comunicare.			
Structurarea textului oral: (a) Organizarea logico-semantică a mesajului: raportul dintre ideea principală și ideea secundară. Adecvarea elementelor nonverbale la mesaj. Modalități de argumentare. (b) Organizarea formală a mesajului: selectarea cuvintelor; organizarea propoziției și a frazei; progresia în textul oral monologat și dialogat. Paralelismul între elementele verbale și nonverbale în context. (c) Textul dialogat/monologat. Monologul expozitiv și demonstrativ. Dialogul informal și formal. Modalități de exprimare a opiniilor. Argumentarea.			

2.2. COMUNICAREA SCRISĂ

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
Organizarea textului scris. Părțile componente ale unei compuneri: introducerea, cuprinsul, încheierea. Organizarea unui text propriu (rezumat, caracterizare de personaj).			
Ortografia și punctuația. Scrierea corectă a cuvintelor. Consoanele duble, diftongii, triftongii, apostroful, trunchierea.			
Contexte de realizare: b) Scrierea funcțională: scrisoarea, invitația. Fișa de lectură. Completarea unor formulare tipizate. Analiza. Comentariul. La clasele a XI-a și a XII-a se abordează Eseul structurat.			
b) Scrierea imaginativă (compuneri libere). Compuneri după un plan dat.	b) Scrierea imaginativă (compuneri libere). Compuneri după un plan dat. Eseul liber.		
d) Scrierea despre textul literar sau nonliterar. Povestirea scrisă a unor fragmente din text. Comentarea unor secvențe. Semnificația titlului. Personajul literar. Rezumatul unui text informațional. La clasele a XII-a se abordează rezumatul unui text științific.			

3. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); dicționarul și accentul cuvintelor, utilizarea dicționarului bilingv. 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); dicționarul și accentul cuvintelor, utilizarea dicționarului bilingv; dicționarul etimologic. 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); dicționarul și accentul cuvintelor, utilizarea dicționarului bilingv; dicționarul etimologic; dicționarul de sinonime și de antonime. 	<p>Fonetică și ortografie (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele <i>s</i> și <i>z</i>; consoanele duble), grupurile <i>gli</i>, <i>gn</i>, <i>sce</i>, <i>sci</i>, <i>ce</i>, <i>ci</i>, <i>ge</i>, <i>gi</i>, <i>ghe</i>, <i>ghi</i>, diftongii și triftongii; eliziunea și apostroful (reluare); dicționarul și accentul cuvintelor, utilizarea dicționarului bilingv. dicționarul etimologic; dicționarul de sinonime și de antonime; dicționarul de expresii ale limbii italiene.
<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, regionalisme, arhaisme, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; Caracteristici esențiale ale limbii italiene în secolele al XII-lea – al XIV-lea. 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, regionalisme, arhaisme, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; Caracteristici esențiale ale limbii italiene în secolele al XV-lea – al XVII-lea. 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, regionalisme, arhaisme, neologisme. Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; Caracteristici esențiale ale limbii italiene în secolele al XVIII-lea – al XIX-lea. 	<p>Lexic (actualizare)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice, cuvinte compuse, regionalisme, arhaisme, neologisme. Sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor; Caracteristici esențiale ale limbii italiene în secolele al XIX-lea – al XX-lea. Caracteristici esențiale ale dialectelor limbii italiene. Familiile de cuvinte din vocabularul general de orientare științifică.

GRAMATICĂ

CLASA a IX-a – domeniul morfologie se completează cu terminologia nouă (litere aldine) și apoi se reia în celelalte clase liceal integral.

CLASA a IX-a – a XII-a
<ul style="list-style-type: none">• <u>Articolul:</u><ul style="list-style-type: none">- hotărât, nehotărât și partitiv;- folosirea articolului cu numele proprii de persoane și geografice.
<ul style="list-style-type: none">• <u>Substantivul:</u><ul style="list-style-type: none">- formarea femininului;- formarea pluralului;- substantive defective;- substantive cu două forme de plural;- substantive colective;- substantive invariabile; substantive defective de singular / plural;- substantive compuse;- substantive derivate cu un sufix diminutival, peiorativ etc.
<ul style="list-style-type: none">• <u>Adjectivul:</u><ul style="list-style-type: none">- formarea femininului adjectivelor calificative;- poziția adjectivului calificativ;- adjectivul demonstrativ;- adjectivul posesiv și omiterea articolului în cazul posesivelor care însoțesc substantive indicând înrudirea;- adjectivul nehotărât;- gradele de comparație - forme sintetice.
<ul style="list-style-type: none">• <u>Numeralul:</u><ul style="list-style-type: none">- cardinal;- ordinal (formarea);- folosirea numeralului ordinal;- exprimarea secolelor;- distributiv;- colectiv, multiplicativ.
<ul style="list-style-type: none">• <u>Pronumele</u><ul style="list-style-type: none">- personal în acuzativ cu și fără prepoziție;- pronumele în dativ cu și fără prepoziție;- pronumele relativ <i>che, chi, cui, il / la quale, i / le quali, cui</i> versus <i>quale</i>;- locul pronumelor combinate în grupurile verbale;- propoziția asertivă și imperativă; pronumele de politețe;

- **pronumele demonstrativ;**
- **particulele pronominale *ci, ne*;**
- pronumele posesiv;
- **pronumele interogative;**
- **pronumele nehotărâte.**

• Verbul:

- indicativul prezent al verbelor regulate și neregulate;
- perfectul compus al verbelor regulate și neregulate;
- imperfectul verbelor regulate și neregulate;
- **perfectul simplu al verbelor regulate și neregulate;**
- viitorul simplu și viitorul anterior;
- condiționalul prezent și trecut;
- **folosirea condiționalului;**
- modul imperativ (*tu, noi, voi*);
- **folosirea imperativului cu pronumele de politețe;**
- **conjunctivul prezent și trecut;**
- **conjunctivul imperfect și *trapassato*;**
- concordanța timpurilor la modul indicativ;
- **concordanța timpurilor la modul conjunctiv;**
- **propoziția ipotetică;**
- verbe frazeologice (*cominciare, iniziare, finire, smettere*);
- **verbe tranzitive și intransitive (alegerea auxiliarului);**
- forma activă, pasivă și reflexivă;
- verbele modale (*dovere, potere, volere*);
- **verbele impersonale;**
- **verbe defective.**

• Adverbul:

- formarea adverbilor din adjective cu sufixul ”-mente”;
- adverbele de loc și de timp;
- adverbe de îndoială;
- adverbe de mod;
- adverbe interogative;
- adverbe de evaluare;
- locuțiuni adverbiale;
- **particulele adverbiale *ci, vi, ne*;**
- **gradele adverbului;**

- poziția adverbului.
<ul style="list-style-type: none"> • Conjuncția: <ul style="list-style-type: none"> - conjuncțiile coordonatoare; - conjuncția subordonatoare; - locuțiuni conjuncționale.
<ul style="list-style-type: none"> • Prepoziția: <ul style="list-style-type: none"> - folosirea prepozițiilor; - prepoziții articulate; - locuțiuni prepoziționale.
<ul style="list-style-type: none"> • Interjecția: <ul style="list-style-type: none"> - interjecții proprii (care exprimă uimirea, bucuria, amenințarea, îndemnul, regretul, indignarea): <i>ah, eh, ih, oh, ahi, beh, uffa, ahime</i>; - interjecții improprii: <i>bravo, coraggio, avanti, via, su, forza, guai, peccato</i>; - locuțiuni.

CLASA a IX-a	CLASA a X-a	CLASA a XI-a	CLASA a XII-a
<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxa: <ul style="list-style-type: none"> - Propoziția simplă; - Părți principale de propoziție (Subiectul; Predicatul); - Părți secundare de propoziție (Atributul; Complementul obiect direct și indirect; Complemente circumstanțiale: de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop, concesie, opoziție); 			
<ul style="list-style-type: none"> • Tipuri de frază: <ul style="list-style-type: none"> - asertivă, - interogativă (directă și indirectă), exclamativă, - enfatică, - impersonală 			
		<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxa frazei: <ul style="list-style-type: none"> - Propoziția simplă; - Propoziția principală; - Propoziția secundară subordonată (Propoziția completivă directă și indirectă); 	

NOTĂ. Categoriile gramaticale enumerate aparțin metalimbajului de specialitate. Terminologia nu va face obiectul unei învățări explicite. În cadrul predării, nu se va face apel la conceptualizarea unităților lingvistice, utilizate în situațiile de comunicare. Structurile gramaticale de mare dificultate, dar necesare pentru realizarea unor acte de vorbire, nu vor fi tratate izolat și analitic, ci vor fi abordate în cadrul achiziției globale. Elementele de gramatică se vor doza progresiv, conform dificultăților și nevoilor de comunicare, fără a se urmări epuizarea tuturor realizărilor lingvistice ale categoriilor gramaticale enumerate mai sus.

RESURSE EDUCATIONALE

Următoarele propuneri de resurse educaționale se constituie în exemple orientative, vizualizate ca idei de proiectare a sarcinilor de lucru utilizate la clasă.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CLASA a IX-a

COMPETENȚE GENERALE:

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat

CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar

CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe diferite teme din universul familiar

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere și / sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe orice temă dată

Un'attività di apprendimento di livello **B1** basata sul brano di Valentina Di Mattei. L'attività unisce **comprensione del testo, riflessione linguistica e produzione orale e scritta**, seguendo un approccio comunicativo e interculturale.

Attività didattica: "Il mondo dell'adolescenza"

Autore: Valentina Di Mattei

Opera: Per gli adolescenti oggi è più difficile «diventare grandi»

Livello: B1

Durata: 100 minuti

Abilità: Lettura, comprensione, lessico, produzione orale e scritta

Obiettivi:

- ❖ **Comprendere un testo informativo.**
- ❖ Riconoscere il tema dell'adolescenza.
- ❖ Ripassare e usare i **connettivi di frase**.

ACTE DE VORBIRE:

A-și exprima opiniile personale sau o atitudine

A susține în mod argumentat un punct de vedere

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Conectori

Leggi il seguente testo:

Per gli adolescenti oggi è più difficile «diventare grandi»

di Valentina Di Mattei

L'epidemiologia attuale vede un'accentuata sofferenza nei passaggi cruciali del ciclo di vita, in particolare nell'adolescenza e nella transizione verso l'età adulta. Fattori nuovi come l'uso eccessivo delle tecnologie, la prevalenza delle piattaforme social, e l'isolamento hanno ulteriormente acuitizzato le difficoltà psicologiche di molti giovani. Questi aspetti non solo favoriscono un distacco dalla realtà, ma alimentano anche ansia e insoddisfazione, influenzando negativamente la costruzione dell'autostima e l'immagine corporea.

L'utilizzo dei social-network risulta inoltre comportare un impatto diretto sulla qualità delle relazioni interpersonali: le modalità di interazione attraverso gli schermi, infatti, più superficiali e frammentate, impediscono lo sviluppo di relazioni autentiche e soddisfacenti, mentre la continua esposizione a modelli di perfezione alimenta il confronto e la competizione tra pari. Tuttavia, è fondamentale non limitarsi a identificare solo i fattori di rischio. La salute psicologica degli adolescenti può essere protetta e promossa attraverso un adeguato supporto psicologico, la creazione di ambienti familiari e scolastici positivi e un'attenta sorveglianza da parte di adulti responsabili. In questo senso, i contesti sociali positivi come lo sport e le attività comunitarie possono giocare un ruolo fondamentale.

Non è solo l'uso eccessivo delle tecnologie ad aver acuitizzato le difficoltà psicologiche. Anche il venir meno di tradizionali riti di passaggio, come la leva militare e il matrimonio, contribuisce a uno stadio di crisi identitaria. Con il venir meno di tradizionali riti di passaggio, come la leva militare e il matrimonio, la transizione dall'adolescenza all'età adulta può essere estremamente complessa, con i giovani che spesso si trovano ad affrontare incertezze lavorative, economiche e relazionali.

Sebbene l'adolescenza sia da sempre oggetto di studio, attuali evidenze dalla ricerca clinica mostrano come promuovere la salute psicologica negli adolescenti significhi sempre più anche puntare su contesti adulti capaci di ascoltare e di essere meritevoli di fiducia. Soltanto così gli adolescenti possono sentirsi riconosciuti e liberi di diventare pienamente la propria identità.

(Adatt. da https://www.corriere.it/salute/figli-genitori/adolescenza/25_maggio_10/per-gli-adolescenti-oggi-e-piu-difficile-diventare-grandi-9c1d6c4a-580c-4e4c-ae95-a065f0747x1k.shtml?refresh_ce)

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

Scegli la risposta corretta (una sola) per ciascuna domanda.

- Qual è il tema principale del testo?
 - L'importanza della tecnologia nella scuola
 - L'impatto delle tecnologie e dei cambiamenti sociali sul benessere psicologico dei giovani
 - Le relazioni familiari durante l'adolescenza
 - La dipendenza da internet negli adulti
- Quali sono i momenti più critici del ciclo di vita secondo l'autore?
 - Infanzia e vecchiaia
 - Adolescenza e transizione verso l'età adulta
 - Maturità e anzianità
 - Solo l'infanzia
- Quali fattori aggravano le difficoltà psicologiche dei giovani?
 - L'aumento dello sport e delle attività culturali
 - L'eccessivo uso delle tecnologie, l'isolamento e il confronto sociale
 - L'intervento costante dei genitori
 - Il miglioramento della comunicazione digitale
- Cosa comporta la continua esposizione ai modelli di perfezione sui social?
 - Maggiore autostima
 - Più empatia e comprensione

- c) Ansia, confronto e insoddisfazione
 - d) Nessun effetto evidente
5. Secondo il testo, quali contesti sociali possono favorire il benessere psicologico?
- a) I social network
 - b) La scuola competitiva
 - c) Lo sport e le attività comunitarie
 - d) Il lavoro precoce

FAZA DE ANALIZĂ

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat

- **Trova nel testo le strutture argomentative corrispondenti all'affermazione:**

Affermazione	Argomento
Gli adolescenti vivono un periodo di vulnerabilità.	
Le tecnologie e i social aggravano le difficoltà psicologiche.	
Le relazioni online sono più superficiali.	
Famiglia, scuola e sport aiutano a prevenire il disagio.	
I giovani faticano a costruire un'identità adulta.	
Gli adolescenti hanno bisogno di fiducia e riconoscimento.	

CS 3.2. Recunoașterea elementelor specifice exprimării unui punct de vedere, identificate într-un text literar sau nonliterar

- **Completa la tabella con informazioni tratte dal testo:**

Tesi → Di che cosa parla il testo?	
Argomenti → le ragioni e le prove che la sostengono	
Conclusione → la sintesi o la proposta finale	

FAZA DE FIXARE

CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe diferite teme din universul familiar

- **Leggi il testo e trova l'effetto delle seguenti azioni:**

causa	effetto
Uso eccessivo delle tecnologie	
Esposizione continua ai modelli di perfezione	
Isolamento sociale	
Mancanza di riti di passaggio tradizionali	
Superficialità delle interazioni online	

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

- **Lavora sul testo. Evidenzia con colori diversi gli argomenti con cui sei d'accordo e quelli con cui non sei d'accordo. Poi argomenta brevemente la tua scelta.**
- **Completa le frasi con un connettore adatto. Scegli tra: *infatti, tuttavia, perché, quindi, sebbene, in questo senso.***
 1. L'uso dei social può avere effetti positivi, _____ permette di condividere esperienze e informazioni.
 2. _____ molti giovani appaiono sicuri di sé, spesso nascondono fragilità interiori.
 3. Gli adulti devono saper ascoltare _____ solo così possono diventare figure di fiducia.
 4. I social offrono grandi opportunità; _____, non bisogna sottovalutarne i rischi.
 5. Le attività sportive aiutano a costruire autostima, _____ favoriscono la collaborazione e il contatto diretto.
 6. I giovani si confrontano costantemente con modelli di perfezione _____ l'ansia cresce.

FAZA DE VERIFICARE

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere și / sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe orice temă dată

Dividetevi in due gruppi e discutate la prospettiva dell'autore.

Gruppo A: sostiene gli argomenti.

Gruppo B: li contesta.

CLASA a IX-a

Viaggio immaginario: ripercorriamo la vita di Dante Alighieri

COMPETENȚE GENERALE:

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a limbii italiene în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

Durata: 45 minute

Sviluppo/Svolgimento dell'attività

1. Ricostruiamo il viaggio (15 min.)

L'insegnante, usando la lavagna interattiva, fa vedere agli studenti alcune immagini che presentano elementi rappresentativi di diverse città (Firenze, Roma, Ravenna). Si formano vari gruppi, quindi gli studenti scelgono una foto e ricostruiscono la rispettiva tappa della vita di Dante, adoperando tempi verbali quali: l'imperfetto dell'indicativo per definire il contesto (*spazio, tempo, persone, emozioni*); il passato remoto dell'indicativo per presentare azioni puntuali (*cosa fece, dove andò, cosa accadde*) e strutture avverbiali temporali (*una volta, mentre, durante, allora* ecc). Gli studenti ricevono delle schede contenenti esempi di verbi e di strutture avverbiali temporali.

2. Breve presentazione guidata (15 min.)

Ogni gruppo di studenti sceglie il proprio portavoce che presenterà il racconto elaborato all'interno del gruppo. Gli altri gruppi ascoltano e preparano per iscritto una domanda da rivolgere alla fine della presentazione. Dopo ciascuna presentazione, vengono estratte a sorte due domande alle quali il portavoce, coinvolgendo anche i membri del proprio gruppo, dovrà rispondere.

Activitate remedială

3. Riflessione e correzione (15 min.)

Alla fine dell'attività, l'insegnante scrive alla lavagna le risposte degli studenti, e guida gli studenti verso una breve riflessione: **Quali tempi verbali e quali strutture avverbiali temporali sono stati adoperati? Segue un breve ripasso dell'uso dei tempi passati dell'indicativo.**

Adattamento e sostegno

Per gli studenti che manifestano difficoltà nell'espressione orale, può essere utile l'uso di una mappa concettuale contenente i connettivi e le strutture verbali chiave.

Per gli studenti con dislessia, l'uso della mappa concettuale è altrettanto utile, soprattutto se attraente dal punto di vista visivo, contenente immagini e diversi colori da associare ai vari tempi verbali.

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

Leggi il seguente testo:

Nel film Una gita a Roma, conosciamo Francesco, un bambino di 9 anni, con una grande passione per l'arte. Insieme alla mamma e la sua sorellina Maria di 5 anni, parte in gita da una cittadina di provincia e arriva a Roma. Quando per un problema sono costretti a tornare a casa prima del tempo, il bambino decide di scappare dalla madre e la sorellina lo segue. Ha inizio così la loro avventura, lungo un tragitto che li porterà a scoprire una grande metropoli e un ricco universo di personaggi, luoghi sconosciuti e situazioni inattese. La loro meta, a lungo sognata, è uno dei luoghi artistici più stupefacenti del mondo, ma sul loro percorso troveranno un bel po' di imprevisti.

(adatt. da *Una gita a Roma* - Wikipedia)

Adaptare curriculară ne semnificativă (pentru un elev cu ADHD)

Leggi con attenzione il testo e identificane l'idea principale, quindi esprimi una tua opinione in merito:

- Il brano parla di un bambino curioso.
- Nel brano, il protagonista va a visitare Venezia.
- Stando al testo, Francesco vive in una piccola città.

Adaptare curriculară semnificativă (pentru un elev cu TSA)

Leggi con attenzione il testo e identificane l'idea principale:

- Stando al testo, Francesco non sopporta la sua città di origine.
- Stando al testo, Francesco va in gita a Roma insieme ai suoi genitori.

CLASA a X-a

COMPETENȚE GENERALE:

CG1 - Utilizarea corectă și adecvată a limbii italiene în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

CG2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

Un'attività di apprendimento di livello **B1 – B2** basata su **Carlo Goldoni**, centrata su un brano de “*La Locandiera*”. L'attività unisce **comprensione del testo**, **riflessione linguistica** e **produzione orale e scritta**, seguendo un approccio comunicativo e interculturale.

Attività didattica: “La femminilità di Mirandolina”

Autore: Carlo Goldoni

Opera: *La Locandiera*

Livello: B1 – B2

Durata: 100 minuti

Abilità: Lettura, comprensione, lessico, produzione orale e scritta

Obiettivi:

- ❖ **Comprendere un testo drammatico adattato di Carlo Goldoni.**
- ❖ Riconoscere il tema della femminilità: tra grazia e furbizia.
- ❖ Ripassare e usare l'**aggettivo**.
- ❖ Produrre un breve testo descrittivo.

ACTE DE VORBIRE

A descrie și a compara persoane

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

• Adjectivul:

formarea femininului adjectivelor calificative

Sinonime, antonime

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Leggi il seguente testo:

Mirandolina (da sola) *Oh, oh! Costui è un uomo terribile davvero. Non si può dirgli una parola che non risponda con disprezzo e superbia. Ma io lo voglio castigare, questo bestione, questo orso. Non amo che tutti mi amino, ma non posso soffrire che un uomo mi disprezzi. Lo voglio far innamorare come tutti gli altri; e quando sarà innamorato, lo tratterò come merita. Sì, sì, lo voglio punire per tutte le donne che egli odia.*
(entra il Cavaliere)

Cavaliere *Madonna Mirandolina, avete più bisogno d'un cameriere che d'un amante. Io non sono fatto per servir le donne, né per far loro la corte. Son fatto così: non posso patire il vostro sesso.*

Mirandolina (con grazia) Ed io, signore, non pretendo che voi mi serviate, né che mi facciate la corte. Ma, in verità, mi dispiace che abbiate tanta avversione per le donne. Noi qualche merito l'abbiamo: non tutte siamo così cattive.

Cavaliere Cattive o buone che siate, per me è tutt'uno. Non mi fido di nessuna.

Mirandolina (sorridendo) Ah, signore! Se tutte fossero come me, forse vi fidereste di qualcuna.

Cavaliere Voi siete una locandiera, e di più, una civetta.

Mirandolina (fingendo di offendersi) Io, civetta? Io che penso solo al mio dovere, al buon nome della mia casa? Eh via, signore, voi parlate per pregiudizio.

Cavaliere Io parlo per esperienza.

Mirandolina (tra sé) Eh sì, lo voglio vincere, lo voglio domare. Vediamo se le donne non valgono niente!

(La locandiera, Carlo Goldoni, Atto I, scena IX–X)

FAZA DE ÎNȚELEGERE GLOBALĂ:

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- **Indica se le affermazioni di sotto sono vere o false:**

All'inizio Mirandolina trova il Cavaliere bello e vuole conquistarlo.

Il Cavaliere rifiuta di corteggiare le donne.

Mirandolina accetta il disprezzo del Cavaliere con rassegnazione.

Il Cavaliere rappresenta l'uomo orgoglioso e diffidente.

Mirandolina vuole far innamorare il Cavaliere per vendicarsi.

FAZA DE ANALIZĂ:

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- **In coppia, cercate di capire il significato delle parole indicate in corsivo e proponete più sinonimi per ciascuna parola.**
- **Evidenzia sul testo le parole che descrivono il Cavaliere. Quale lo descrive meglio?**

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

- **Metti in ordine logico i seguenti momenti della scena (numerali da 1 a 5):**

- Il Cavaliere dice di non fidarsi delle donne.
- Mirandolina decide di "punire" il Cavaliere.
- Il Cavaliere insulta Mirandolina.
- Mirandolina rinnova la sua decisione di farlo innamorare.

FAZA DE FIXARE

CS 1.3. Explicarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

- **Trasforma al femminile gli aggettivi seguenti:**

1. Terribile → _____
2. Superbo → _____
3. Orgoglioso → _____
4. Gentile → _____
5. Furbo → _____
6. Grazioso → _____
7. Geloso → _____

- **Collega con una freccia ogni aggettivo al suo contrario.**

aggettivo	contrario
1. superbo	a. rispettoso
2. scontroso	b. ingenuo
3. diffidente	c. docile
4. indomabile	d. socievole
5. offensivo	e. umile
6. furbo	f. fiducioso

FAZA DE VERIFICARE:

CS 1.3. Expriamarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

- **Redigi la caracterizzazione del Cavaliere. (80-100 parole)**

CLASA a X-a

COMPETENȚE GENERALE:

CG1 - Utilizarea corectă și adecvată a limbii italiene în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

CG2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.3. Expriamarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

CS 3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text literar sau nonliterar dat

CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii

Durata: 45 minute

Sviluppo/Svolgimento dell'attività

1. Organizziamo il "processo" (15 min.)

Con l'aiuto di una mappa concettuale, l'insegnante ripassa in breve l'azione de *La Locandiera* di Carlo Goldoni, puntando sulle caratteristiche della protagonista, positive o meno. La classe si suddivide in quattro gruppi: la difesa, l'accusa, i giurati e il pubblico. Il giudice verrà estratto a sorte. In base al gruppo di appartenenza, gli studenti portano argomenti a favore/a sfavore dell'atteggiamento di Mirandolina, argomentando le loro affermazioni e adoperando verbi al congiuntivo (*credo che sia, non mi pare che abbia fatto, penso che rappresenti ecc*), alternati da verbi all'indicativo presente, richiesti da formule che esprimono l'opinione (*secondo me, secondo la mia apoinione, a mio avviso ecc*).

2. Breve presentazione guidata (15 min.)

Ogni gruppo di studenti sceglie il proprio portavoce che presenterà l'intervento argomentato della categoria di cui fa parte. Il giudice interverrà alla fine, con il suo verdetto argomentato.

Attivitate remedială

3. Riflessione e correzione (15 min.)

Alla fine dell'attività, l'insegnante scrive alla lavagna alcune frasi in cui usa i verbi al congiuntivo, a specchio con quelli all'indicativo presente, guidando gli studenti verso una riflessione: Quali modi verbali sono stati usati e perché? Segue un breve ripasso dell'uso del congiuntivo.

Adattamento e sostegno

Per gli studenti che manifestano difficoltà nell'espressione orale, può essere utile l'uso di una mappa concettuale contenente le strutture verbali chiave.

Per gli studenti con dislessia, l'uso della mappa concettuale è altrettanto utile, soprattutto se attraente dal punto di vista visivo, contenente immagini e diversi colori da associare ai vari modi verbali.

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

Quando si sceglie l'abbigliamento per uno spettacolo teatrale, è importante tenere conto del tipo di spettacolo e del luogo in cui si svolge. Per uno spettacolo più formale, come un'opera lirica o un balletto, è consigliabile optare per un abito elegante o un tailleur per le donne, mentre gli uomini possono indossare un completo scuro o uno da sera. Per uno spettacolo più informale, come una commedia o un musical, si può optare per un abbigliamento più casual, come un vestito semplice o un pantalone elegante per le donne, e una camicia e pantaloni eleganti per gli uomini. È sempre meglio evitare abbigliamento troppo sportivo o informale, come jeans strappati o magliette con stampe vistose. Inoltre, è importante tenere conto della stagione e del clima: durante l'inverno è consigliabile indossare capi più pesanti e caldi, mentre durante l'estate si può optare per tessuti più leggeri e freschi.

(adatt. da *La moda sul palcoscenico: come vestirsi per una serata a teatro* - Penso Rosa)

Adaptare curriculară ne semnificativă (pentru un elev cu ADHD)

Leggi con attenzione il testo e scegli la risposta giusta. Sei mai stato a teatro? Racconta.

- a. Il brano parla di come vestirsi quando si va al cinema.
- b. Nel brano, non viene suggerito nulla alle donne.
- c. Il tema del brano è come vestirsi quando si va a teatro.

Adaptare curriculară semnificativă (pentru un elev cu TSA)

Leggi con attenzione il testo e scegli la risposta giusta.

- a. Quando si va a teatro, è indicato indossare abiti sportivi.
- b. È importante vestirsi in modo adatto all'occasione.

CLASA a XI-a

COMPETENȚE GENERALE:

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate / citite

Un'attività di apprendimento di livello **B2** basata su **Luigi Pirandello**, centrata su un brano della novella *“Il treno ha fischiato”*. L'attività unisce **comprensione del testo**, **riflessione linguistica** e **produzione orale e scritta**, seguendo un approccio comunicativo e interculturale.

Attività didattica: “Lo stress e i suoi effetti”

Autore: Luigi Pirandello

Opera: Il treno ha fischiato

Livello: B2

Durata: 100 minuti

Abilità: Lettura, comprensione, lessico, produzione orale e scritta

Obiettivi:

- ❖ **Comprendere un testo narrativo adattato da Luigi Pirandello.**
- ❖ Riconoscere il tema dell'alienazione.
- ❖ Produrre un breve elaborato.

ACTE DE VORBIRE

A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei **și acțiuni**

A realiza analogii între personalități, manifestări culturale și sociale din diverse epoci, **folosind un limbaj specific**

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Substantivul, adjectivul, substantivul derivat din adjectiv, verbul la indicativ prezent

FAZA DE MOTIVAȚIE

- **L'insegnante introduce il tema (lo stress e i suoi effetti) poi fa vedere agli alunni la seguente immagine e gli chiede di descrivere lo stato della persona e di fare ipotesi sulle cause.**
- **Completa la frase in tre modi diversi**

Quando sono stressato/a

.....
.....
.....

Leggi il seguente brano:

Farneticava. Principio di febbre cerebrale, avevano detto i medici; e lo ripetevano tutti i compagni d'ufficio, che ritornavano a due, a tre, dall'ospizio, ov'erano stati a visitarlo. E a nessuno passava per il capo che, date le specialissime condizioni in cui quell'infelice viveva da tant'anni, il suo caso poteva anche essere naturalissimo; e che tutto ciò che Belluca diceva e che pareva a tutti delirio, sintomo della frenesia, poteva anche essere la spiegazione più semplice di quel suo naturalissimo caso. Veramente, il fatto che Belluca, la sera avanti, s'era fieramente ribellato al suo capo-ufficio, e che poi, all'aspra riprensione di questo, per poco non gli s'era scagliato addosso, dava un serio argomento alla supposizione che si trattasse d'una vera e propria alienazione mentale. Perché uomo più mansueto e sottomesso, più metodico e paziente di Belluca non si sarebbe potuto immaginare. [...] cento volte questo vecchio somaro era stato frustato. Niente! S'era prese le frustate ingiuste e le crudeli punture in santa pace, sempre, senza neppur fiatare, come se gli toccassero, o meglio, come se non le sentisse più, avvezzo com'era da anni e anni alle continue solenni bastonature della sorte. Inconcepibile, dunque, veramente, quella ribellione in lui, se non come effetto d'una improvvisa alienazione mentale. [...] Già s'era presentato, la mattina, con un'aria insolita, nuova. Pareva che il viso, tutt'a un tratto, gli si fosse allargato. Pareva che i paraocchi gli fossero tutt'a un tratto caduti, e gli si fosse scoperto, spalancato d'improvviso all'intorno lo spettacolo della vita. Pareva che gli orecchi tutt'a un tratto gli si fossero sturati e percepissero per la prima volta voci, suoni non avvertiti mai. [...] La sera, il capo-ufficio, entrando nella stanza di lui, esaminati i registri, le carte:

- E come mai? Che hai combinato tutt'oggi?

Belluca lo aveva guardato sorridente, quasi con un'aria d'impudenza, aprendo le mani.

- Che significa? - aveva allora esclamato il capo-ufficio, accostandogli e prendendolo per una spalla e scrollandolo.

- Ohé, Belluca!

- Niente, - aveva risposto Belluca, sempre con quel sorriso tra d'impudenza e d'imbecillità su le labbra. - Il treno, signor Cavaliere.

- Il treno? Che treno?

- Ha fischiato.

- Ma che diavolo dici?

- Stanotte, signor Cavaliere. Ha fischiato. L'ho sentito fischiare...

- Il treno?

- Sissignore. E se sapesse dove sono arrivato! In Siberia... oppure oppure... nelle foreste del Congo... Si fa in un attimo, signor Cavaliere!

[...] io accolsi in silenzio la notizia.

- Belluca, signori, non è impazzito. State sicuri che non è impazzito. Qualche cosa dev'essergli accaduta; ma naturalissima. Nessuno se la può spiegare, perché nessuno sa bene come quest'uomo ha vissuto finora. Io che lo so, son sicuro che mi spiegherò tutto naturalissimamente, appena l'avrò veduto e avrò parlato con lui.

(Il treno ha fischiato, Luigi Pirandello)

FAZA DE ÎNȚELEGERE GLOBALĂ

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

- **Rispondi alle domande:**

Che diagnosi avevano fatto i medici e i colleghi su Belluca?

Come si comporta Belluca al lavoro?

Perché i suoi colleghi pensano che sia alienato?

Che atti di insubordinazione fa Belluca?

FAZA DE ANALIZĂ

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

• **Ordina i seguenti fatti in ordine cronologico:**

	Il capo-ufficio chiede a Belluca che cosa ha combinato.
	Belluca si presenta in ufficio con un'aria serena.
	Il capo-ufficio scuote le spalle di Belluca.
	Il narratore sostiene che Belluca non è impazzito.
	Belluca risponde in modo impertinente.
	Belluca sente il treno fischiare.
	I colleghi affermano che Belluca sia impazzito.
	Belluca racconta al capo-ufficio che aveva viaggiato nelle foreste del Congo.

CS 2.5. Aplicarea conceptelor teoretice în analiza și discutarea textelor literare sau nonliterare studiate

- **Alcune parole esprimono l'opinione dei colleghi di lavoro di Belluca sulla sua condizione: individuale poi spiega che significato ha nel testo la metafora del vecchio somaro.**

FAZA DE FIXARE

- **Individua nel testo almeno 3 segnali (fisici, emotivi o comportamentali) che rivelano lo stato di stress di Belluca.**
- **Scrivi 5 parole da collegare allo stress lavorativo e spiega perché.**
- **Ecco una lista di parole che si riferiscono al tema Stress. Distribuisci le parole nell tre colonne della tabella di sotto:**

ansia - scadenze - tensione - fatica - sovraccarico - esaurimento - stanchezza - irritabilità - insonnia –
mancanza di tempo - mal di testa

stato mentale e fisico	cause

FAZA DE VERIFICARE

CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate / citite

Lo stress è una presenza quotidiana nella nostra vita ma anche all'epoca di Pirandello lo era. Puoi pensare a motivi comuni per entrambe le epoche? Ci sono differenze ai nostri giorni? Scrivi un elaborato in cui presentare il fenomeno nella società in cui vivi.

CLASA a XI-a

Francesca da Rimini e Gertrude - vittime o colpevoli?

COMPETENȚE GENERALE:

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.3. Expriarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe o temă dată din universul apropiat

Durata: 45 minute

Sviluppo/Svolgimento dell'attività

1. Organizziamo il dibattito (15 min.)

Con l'aiuto di una mappa concettuale, l'insegnante ripassa in breve le vicende dei due personaggi: Francesca da Rimini (V canto dell'*Inferno* di Dante Alighieri) e Gertrude (*I Promessi Sposi* di Alessandro Manzoni), puntando sulle loro scelte di vita che le hanno portate a due diversi tipi di condanna. La classe si suddivide in quattro gruppi: due difendono Francesca/Gertrude e due le accusano. In base al gruppo di appartenenza, gli studenti portano argomenti che sostengono/incolpano i due personaggi, argomentando le loro affermazioni e adoperando il *periodo ipotetico* (*se non fosse nata..., se avesse avuto la forza, se i genitori non avessero deciso per loro ecc*), alternati da verbi al *condizionale*, seguiti dalle preposizioni *ma/però* (*avrebbe potuto agire diversamente ma... ecc*).

2. Breve presentazione guidata (15 min.)

Ogni gruppo di studenti sceglie il proprio portavoce che presenterà l'intervento argomentato della categoria di cui fa parte.

Attività remedială

3. Riflessione e correzione (15 min.)

Alla fine dell'attività, l'insegnante scrive alla lavagna alcune frasi in cui usa il periodo ipotetico, a specchio con quelli al condizionale seguiti dalle congiunzioni *ma* o *però*, guidando gli studenti verso una riflessione: Quali modi verbali sono stati usati e perché? Segue un breve ripasso del periodo ipotetico.

Adattamento e sostegno

Per gli studenti che manifestano difficoltà nell'espressione orale, può essere utile l'uso di una mappa concettuale contenente le strutture verbali chiave.

Per gli studenti con dislessia, l'uso della mappa concettuale è altrettanto utile, soprattutto se attraente dal punto di vista visivo, contenente immagini e diversi colori da associare ai vari modi verbali.

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe o temă dată din universul apropiat

Sbagliare non è solo normale, è inevitabile. Fa parte di ciò che siamo come esseri umani. Ogni volta che proviamo a fare qualcosa di nuovo, ci troviamo in un territorio sconosciuto, dove non abbiamo ancora tutte le risposte. Allora, gli errori sono parte del processo di apprendimento.

Da bambini, impariamo sbagliando. Quando hai mosso i tuoi primi passi, quante volte sei caduto prima di riuscire a camminare? E quando hai imparato a parlare, quante parole hai pronunciato male prima di dirle correttamente? Ogni errore è stato un passo nel tuo percorso di crescita. Questo meccanismo non cambia mai, nemmeno da adulti: ogni volta che ci misuriamo con qualcosa di nuovo, sbagliare è il primo passo per capire cosa funziona e cosa no. È così che cresciamo, miglioriamo e impariamo a fare meglio la prossima volta. Temere gli errori significa rinunciare a una delle nostre capacità più preziose: adattarci e migliorare.

(adatt. da *Il valore dell'errore: perché sbagliare è parte del processo*, Gian Maria Rizzi)

Adaptare curriculară ne semnificativă (pentru un elev cu ADHD)

Leggi con attenzione il testo e scegli la frase/le frasi con cui sei d'accordo, quindi argomenta in breve la tua opinione.

- a. Quando provi a fare qualcosa per la prima volta, c'è il rischio di sbagliare.
- b. Sbagliando si impara.
- c. Nella vita dobbiamo essere perfetti.

Adaptare curriculară semnificativă (pentru un elev cu TSA)

Leggi con attenzione il testo e scegli la risposta giusta.

- a. Tutti sbagliamo, è un fatto normale.
- b. Solo i bambini piccoli sbagliano.

CLASA a XII-a

COMPETENȚE GENERALE:

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

CG 2 - Aplicarea instrumentelor de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

COMPETENȚE SPECIFICE

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

Un'attività di apprendimento di livello **B2** basata su Elena Ferrante, centrata su un brano della tetralogia "L'amica geniale". L'attività unisce **comprensione del testo, riflessione linguistica e produzione orale e scritta**, seguendo un approccio comunicativo e interculturale.

Attività didattica: "La scoperta della propria identità in età adolescenziale"

Autore: Elena Ferrante

Opera: L'amica geniale

Livello: B2

Durata: 100 minuti

Abilità: Lettura, comprensione, lessico, produzione orale e scritta

Obiettivi:

- ❖ **Comprendere un testo narrativo adattato da Elena Ferrante.**
- ❖ Riconoscere il tema della **scoperta della propria identità.**
- ❖ L'uso dell'indicativo imperfetto e del passato prossimo
- ❖ Produrre un collage visivo.

ACTE DE VORBIRE

A descrie și a compara locuri, situații, obiecte, persoane, idei și acțiuni

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Indicativul imperfect și *passato prossimo*

Leggi il seguente testo:

«A Ischia mi vidi per la prima volta con gli occhi degli altri.

L'acqua, la luce, la sabbia mi fecero un corpo nuovo. Guardavo il mio riflesso e non mi riconoscevo: non ero più solo la ragazza del Rione, l'amica di Lila.

Ero io, con una pelle diversa, con capelli chiari, con uno sguardo che non avevo mai avuto.

Mi accorsi che i ragazzi mi guardavano, e provai paura e piacere insieme.

Pensai a Lila e mi venne voglia di raccontarle tutto, ma capii che non potevo più: qualcosa in me era cambiato, e anche tra noi due qualcosa si era rotto, impercettibilmente.»

Ogni mattina mi guardavo allo specchio e trovavo un volto nuovo: le guance arrossate dal sole, le labbra più vive, gli occhi più chiari. Eppure quella felicità era fragile, come la schiuma che resta un attimo sulla sabbia e poi sparisce. Mi bastava pensare a Lila, al suo sguardo tagliente, per sentire un'ombra dentro. Mi chiedevo se lei mi avrebbe riconosciuta, se avrebbe sorriso o se mi avrebbe accusata di essermi trasformata troppo in fretta.

(L'amica geniale, Elena Ferrante)

FAZA DE ANALIZĂ

CS 1.2. Identificarea elementelor specifice din structura diferitelor tipuri de texte studiate

- **Completa la tabella degli elementi specifici del testo descrittivo con informazioni tratte dal testo:**

sensazioni fisiche e visive	
aggettivi qualificativi e metafore che costruiscono l'immagine della protagonista	
verbi di percezione	
comparazione/similitudine	

CS 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale din diferite tipuri de texte literare sau nonliterare

- **Leggi le seguenti proposte e scegli quella che secondo te rappresenta meglio il tema del brano. Motiva la tua scelta in 3-4 righe.**

1. La scoperta della propria identità attraverso il corpo.
2. Il potere dello sguardo degli altri.
3. La fine dell'infanzia e l'inizio dell'età adulta.
4. La distanza che cresce tra due amiche.
5. L'influenza del luogo nella trasformazione personale

FAZA DE FIXARE

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare?

- **Completa le frasi con la forma corretta del verbo all'indicativo imperfetto.**

1. A Ischia mi _____ (vedere) per la prima volta con gli occhi degli altri.
2. L'acqua e la sabbia mi _____ (fare) un corpo nuovo.
3. Ogni mattina mi _____ (guardare) allo specchio e _____ (trovare) un volto diverso.
4. I ragazzi mi _____ (guardare) e io _____ (provare) paura e piacere insieme.
5. Mi _____ (bastare) pensare a Lila per sentire un'ombra dentro.
6. Mi _____ (chiedere) se lei mi _____ (riconoscere) ancora.

- **Completa le frasi usando tra l'indicativo imperfetto e passato prossimo:**

Prima (essere) basso, poi (crescere).

Da bambino (andare) al parco ogni sabato poi (smettere).

Cinque anni fa (suonare) la chitarra, due anni dopo (cominciare) a disegnare.

Da piccola (essere) permalosa, nel frattempo (imparare) a controllarmi.

All'inizio (pensare) che tutto era possibile, più tardi (capire) che dobbiamo comportarci a seconda della situazione.

FAZA DE VERIFICARE

EXEMPLU DE PROIECT

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

Crea un collage visivo con foto di una persona dello spazio pubblico che ti piace (cantante, attore, scrittore ecc.) attraverso diverse fasi della sua vita e presenta il suo percorso presentando le caratteristiche fisiche ma anche quelle caratteriali.

CLASA a XII-a

E se i grandi personaggi della letteratura italiana del passato vivessero nel XXI secolo?

COMPETENZE GENERALE:

CG 1 - Utilizarea corectă și adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea și în producerea mesajelor în limba italiană, în diferite situații de comunicare

CG 3 - Argumentarea în scris și oral a opiniilor în diverse situații de comunicare

CG 4 - Identificarea specificului culturii în context multi- și intercultural

COMPETENZE SPECIFICE

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe o temă dată din universul apropiat

CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de tradițiile și valorile culturii italiene descrise în textele studiate

Activitate remedială

Durata: 45 minute

Sviluppo/Svolgimento dell'attività

1. Organizziamo una tavola rotonda (15 min.)

Con l'aiuto di una mappa concettuale, l'insegnante ripropone alcune figure significative di personaggi: Ulisse (XXVI canto dell'*Inferno* di Dante Alighieri), Federigo degli Alberighi (*Il Decameron* di Giovanni Boccaccio), Orlando (*Orlando Furioso* di Ludovico Ariosto), Mirandolina (*La Locandiera* di Carlo Goldoni), Gertrude (*I Promessi Sposi* di Alessandro Manzoni), la Lupa (novella omonima di Giovanni Verga) ecc.

Insieme agli studenti ricorda le epoche in cui i rispettivi personaggi vissero, nonché le scelte che fecero e le conseguenze che ne subirono. In seguito ad un brainstorming, per ogni personaggio viene stabilito un *motto*, una frase che racchiuda la sua essenza umana. (ad esempio, Ulisse potrebbe dire: "*La conoscenza è la massima virtù dell'uomo.*")

La classe si suddivide in diversi gruppi, uno per ciascun personaggio. In base al gruppo di appartenenza, gli studenti cercano di immaginare i personaggi "strappati" dalla loro epoca, catapultati insomma nel mondo di oggi, senza però aver perso la loro essenza, il loro *motto*. La sfida è: come reagiscono? Cosa fanno dei loro valori nel XXI secolo? Cosa dicono?

2. Breve presentazione guidata (15 min.)

Il portavoce scelto dal gruppo trasmette al resto della classe la risposta del personaggio, trasposta in discorso indiretto. Ad esempio, Mirandolina potrebbe dire: "Ho sempre creduto che le donne siano più intelligenti degli uomini.", mentre il portavoce si rivolge ai compagni: "Mirandolina dice che aveva sempre creduto che le donne fossero più intelligenti degli uomini."

3. Riflessione e correzione (15 min.)

Alla fine dell'attività, l'insegnante scrive alla lavagna alcune frasi usando il discorso diretto, per poi trasformarle al discorso indiretto, guidando gli studenti verso una riflessione: Quali trasformazioni notate? Segue un breve ripasso delle strutture grammaticali che si trasformano nel passaggio dal discorso diretto al discorso indiretto.

Adattamento e sostegno

Per gli studenti che manifestano difficoltà nell'espressione orale, può essere utile l'uso di una mappa concettuale contenente le strutture grammaticali chiave.

Per gli studenti con dislessia, l'uso della mappa concettuale è altrettanto utile, soprattutto se attraente dal punto di vista visivo, contenente immagini e diversi colori da associare alle strutture grammaticali mirate.

CS 1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diferitelor tipuri de texte

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

La Generazione Z, composta dai giovani nati tra il 1997 e il 2012, si distingue per la sua disinvoltura digitale. Cresciuti in un ambiente delle tecnologie informatiche, questi giovani sono abituati a interagire su più piattaforme contemporaneamente, il che li rende particolarmente ricettivi ai contenuti digitali. Nel mondo digitale odierno, il bisogno di autenticità è più grande che mai. Per la Generazione Z, quest'autenticità è incarnata dagli influencer su TikTok, che sembrano offrire storie di vita più oneste e in cui è possibile identificarsi.

Gli influencer sembrano affrontare le cose con onestà, condividendo sia i loro successi che i loro fallimenti con una facilità disarmante. Questa trasparenza crea un senso di fiducia e di connessione, che molti specialisti adulti spesso faticano a riprodurre. Inoltre, i formati di TikTok, con il loro stile spontaneo e interattivo, consentono agli influencer di rispondere rapidamente ai commenti e di promuovere un dialogo continuo con la propria community.

(adatt. da <https://www.valueyournetwork.com/it/adolescenti-generazione-z>)

Adaptare curriculară ne semnificativă (pentru un elev cu ADHD)

Leggi con attenzione il testo e scegli la frase/le frasi con cui sei d'accordo, quindi argomenta in breve la tua risposta.

- I giovani di oggi sono nati e cresciuti in un mondo della tecnologia.
- I giovani si identificano con gli influencer su TikTok.
- Gli adulti non riescono facilmente a trasmettere ai giovani il senso di fiducia e di connessione.

Adaptare curriculară semnificativă (pentru un elev cu TSA)

Leggi con attenzione il testo e scegli la risposta giusta.

- I giovani della Generazione Z sono abituati ad usare tante piattaforme.
- Gli influencer non comunicano molto con i loro follower.

EXEMPLE DE PROIECTE COLABORATIVE

CLASA a IX-a

Conosciamo Dante Alighieri... a Bucarest

Competențe specifice:

CS 1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diferite situații de comunicare

CS 4.1. Identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei italiene

Instruzioni:

Realizza un video in cui appaiano elementi che ricordano la figura di Dante Alighieri presenti nel tuo liceo, per poi condividerlo su una rete social e interagire con studenti di altri paesi dove l'italiano viene studiato come lingua madre. Ogni gruppo presenterà un elemento diverso.

Esempi:

- il ritratto di Dante, il ritratto di Beatrice (all'entrata nel cortile del liceo)
- il busto di Dante
- il cartellone con sopra scritta la terzina del canto XXVI dell'Inferno: *"Considerate la vostra semenza: fatti non foste a viver come bruti, ma per seguir virtute e canoscenza"*.

Organizzazione dell'attività: a gruppi

Obiettivi:

- ✓ Sviluppare la capacità di espressione orale e scritta
- ✓ Sviluppare l'uso delle competenze digitali
- ✓ Promuovere il proprio liceo come simbolo della lingua italiana nel mondo
- ✓ Sviluppare lo spirito del lavoro di gruppo

Tappe:

1. Annunciare gli obiettivi dell'attività
2. Spiegare agli studenti la struttura del video: introduzione, presentazione degli spazi e degli elementi rappresentanti la figura di Dante, breve conclusione e commiato.
3. Stabilire la durata del video: 5 minuti
4. Assegnare ad ogni studente il proprio compito: l'autore della sceneggiatura redige la presentazione, il presentatore espone le informazioni, il cameraman riprende le scene, il video editor si occupa del montaggio del video, il coordinatore si dedica alla supervisione della realizzazione di ogni singolo compito.
5. Valutazione e *feedback*

Applicazioni digitali suggerite: Canva, Genially, CapCut, Movie Maker, etc.

SCHEDA DI AUTOVALUTAZIONE

Progetto “*Conosciamo Dante Alighieri...a Bucarest*”

Nome dello studente/studentessa: _____

Gruppo: _____

Ruolo nel gruppo:

Editore Designer Correttore

Segna con una l'opzione che descrive meglio l'impegno del/della tuo/a compagno/a

1. Partecipazione e collaborazione

Item	Sempre	A volte	Mai
Ho collaborato attivamente con il mio gruppo.	☐	☐	☐
Ho rispettato le idee degli altri.	☐	☐	☐
Ho completato i miei compiti in tempo.	☐	☐	☐
Ho contribuito a risolvere conflitti o difficoltà.	☐	☐	☐

2. Sviluppo delle competenze linguistiche

Item	Sì	Parzialmente	No
Ho scritto testi brevi utilizzando connettori semplici.	☐	☐	☐
Ha partecipato alla presentazione orale del poster	☐	☐	☐
Ha espresso idee sulle realtà culturale dello spazio italiano	☐	☐	☐
Ha risposto a domande semplici sul contenuto	☐	☐	☐

3. Creatività e strumenti digitali

Item	Molto	Abbastanza	Poco
Ho contribuito con idee creative al design o al contenuto.	☐	☐	☐
Ho contribuito a rendere il poster visivamente accattivante.	☐	☐	☐
Ha utilizzato strumenti digitali in modo efficace	☐	☐	☐

4. Riflessione finale

Cosa mi è piaciuto di più del progetto:

Cosa ho trovato più difficile:

Una cosa che ho imparato:

Una proposta per migliorare il progetto in futuro:

SCHEDA DI CO-VALUTAZIONE TRA STUDENTI

Progetto “*Conosciamo Dante Alighieri...a Bucarest*”

Nome del valutatore/valutatrice: _____

Nome del compagno/compagna valutato/a: _____

Ruolo del compagno/della compagna: _____

Editore Designer Correttore

Metti un nell'opzione che descrive meglio l'attività del compagno/compagna:

Criterio	Eccellente (3 p)	Buono (2 p)	Da migliorare (1 p)
Partecipazione attiva	☐ collabora sempre con entusiasmo	☐ partecipa regolarmente	☐ partecipa poco.
Chiarezza del messaggio scritto	☐ molto chiaro e	☐ chiaro con alcuni errori	☐ poco comprensibile
Creatività del contenuto	☐ molto originale e creativo	☐ adeguato	☐ poco creativo
Presentazione orale	☐ chiara, sicura ed espressiva	☐ adeguata	☐ insicura e poco chiara
Conoscenze culturali	☐ dimostra comprensione	☐ offre alcune idee	☐ comprensione non evidente

Commento personale:

Cosa apprezzo di più del lavoro del compagno/compagna: _____

Un suggerimento per migliorare: _____

Punteggio totale: _____ / 15 punti

Eccellente (13–15 p) Buono (10–12 p) Soddisfacente (7–9 p) Da migliorare (meno di 7 p)

SCHEDA DI VALUTAZIONE DELL'INSEGNANTE

Progetto "Conosciamo Dante Alighieri...a Bucarest"

Criterio	Eccellente (10)	Buono (8)	Soddisfacente (6)	Insufficiente (4 o meno)
Contenuto del poster	Molto coerente, informativo e ben strutturato	Adeguate e chiare	Base o superficiale	Incompleto o confuso
Messaggio culturale	Riflette chiaramente il valore della diversità	Riflette alcuni elementi culturali	Mostra poco contenuto culturale	Non riflette il tema scelto
Redazione scritta	Precisa, chiara e senza errori	Chiara con alcuni errori minori	Comprensibile ma con errori frequenti	Confusa o scorretta
Design visivo	Molto attraente e ben organizzato	Corretto e funzionale	Base	Disorganizzato o poco estetico
Presentazione orale	Chiara, fluida e con buona intonazione	Adeguate con alcuni errori	Poco chiara o insicura	Difficile da comprendere
Interazione con i compagni	Risponde con sicurezza e dimostra interesse	Risponde con aiuto	Risponde con difficoltà	Non risponde o evita l'interazione
Lavoro di squadra	Eccellente collaborazione e ripartizione dei compiti	Buona collaborazione	Collaborazione diseguale	Lavoro individuale o disorganizzato
Uso degli strumenti digitali	Uso efficace e creativo	Uso corretto	Uso limitato	Non sono stati utilizzati adeguatamente
Puntualità	Lo studente ha rispettato tutte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato nella maggior parte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato parzialmente le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente non ha rispettato la maggior parte delle date e scadenze stabilite per il progetto

Punteggio totale: _____ / 90 punti

Osservazioni dell'insegnante: _____

CLASA a X-a

“L’immagine della natura e il tema dell’amore ne *La ballata delle rose (I mi trovai fanciulle)* di Angelo Poliziano e il dipinto *La Primavera* di Sandro Botticelli”

CS 2.1. Aplicarea unor tehnici în vederea înțelegerii unor texte literare sau nonliterare

CS 2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare

CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de tradițiile și valorile culturii italiene descrise în textele studiate

Istruzioni:

Crea un poster per evidenziare le affinità esistenti fra i due artisti del Rinascimento, così come appaiono evidenziate in due delle loro più conosciute opere.

Organizzazione dell’attività: In gruppi

Obiettivi:

- ✓ Familiarizzare gli studenti con lo spirito artistico e culturale del Rinascimento
- ✓ Promuovere l’espressione scritta e il senso artistico
- ✓ Favorire il rispetto per ogni manifestazione culturale
- ✓ Incentivare il lavoro collaborativo
- ✓ Sviluppare l’espressione scritta

Fasi:

1. Spiegare l’argomento
2. Annunciare gli obiettivi
3. Presentare il significato della ballata e del dipinto
4. Identificare i messaggi principali: l’amore, le gioie della vita che vanno colte, il *carpe diem*
5. Selezionare le risorse: immagini, simboli (50 minuti)
6. Distribuire i compiti ai partecipanti: il designer realizza i disegni/gli elementi grafici, l’editore scrive il testo, il correttore rivede l’ortografia e corregge gli errori grammaticali
7. Creare il poster (50 minuti)
8. Esporre e presentare il poster (10 minuti)
9. Valutare i lavori e offrire *feedback*

SCHEDA DI AUTOVALUTAZIONE

Progetto “L’immagine della natura e il tema dell’amore ne *La ballata delle rose (I mi trovai fanciulle)* di Angelo Poliziano e il dipinto *La Primavera* di Sandro Botticelli”

Nome dello studente/studentessa: _____

Gruppo: _____

Ruolo nel gruppo:

Editore Designer Correttore

Segna con una o l’opzione che descrive meglio l’impegno del/della tuo/a compagno/a

1. Partecipazione e collaborazione

Item	Sempre	A volte	Mai
Ho collaborato attivamente con il mio gruppo.	☐	☐	☐
Ho rispettato le idee degli altri.	☐	☐	☐
Ho completato i miei compiti in tempo.	☐	☐	☐
Ho contribuito a risolvere conflitti o difficoltà.	☐	☐	☐

2. Sviluppo delle competenze linguistiche

Item	Sì	Parzialmente	No
Ho scritto testi brevi utilizzando connettori semplici.	☐	☐	☐
Ha partecipato alla presentazione orale del poster	☐	☐	☐
Ha espresso idee sulle realtà culturale dello spazio italiano	☐	☐	☐
Ha risposto a domande semplici sul contenuto	☐	☐	☐

3. Creatività e strumenti digitali

Item	Molto	Abbastanza	Poco
Ho contribuito con idee creative al design o al contenuto.	☐	☐	☐
Ho contribuito a rendere il poster visivamente accattivante.	☐	☐	☐
Ha utilizzato strumenti digitali in modo efficace	☐	☐	☐

4. Riflessione finale

Cosa mi è piaciuto di più del progetto:

Cosa ho trovato più difficile:

Una cosa che ho imparato:

Una proposta per migliorare il progetto in futuro:

SCHEDA DI CO-VALUTAZIONE TRA STUDENTI

Progetto “L’immagine della natura e il tema dell’amore ne *La ballata delle rose (I mi trovai fanciulle)* di Angelo Poliziano e il dipinto *La Primavera* di Sandro Botticelli”

Nome del valutatore/valutatrice: _____

Nome del compagno/compagna valutato/a: _____

Ruolo del compagno/della compagna: _____

Editore Designer Correttore

Metti un nell’opzione che descrive meglio l’attività del compagno/compagna:

Criterio	Eccellente (3 p)	Buono (2 p)	Da migliorare (1 p)
Partecipazione attiva	☐ collabora sempre con entusiasmo	☐ partecipa regolarmente	☐ partecipa poco.
Chiarezza del messaggio scritto	☐ molto chiaro e	☐ chiaro con alcuni errori	☐ poco comprensibile
Creatività del contenuto	☐ molto originale e creativo	☐ adeguato	☐ poco creativo
Presentazione orale	☐ chiara, sicura ed espressiva	☐ adeguata	☐ insicura e poco chiara
Conoscenze culturali	☐ dimostra comprensione	☐ offre alcune idee	☐ comprensione non evidente

Commento personale:

Cosa apprezzi di più del lavoro del compagno/compagna: _____

Un suggerimento per migliorare: _____

Punteggio totale: _____ / 15 punti

Eccellente (13–15 pt.) Buono (10–12 pt.) Soddisfacente (7–9 pt.) Da migliorare (meno di 7 pt.)

SCHEDA DI VALUTAZIONE DELL'INSEGNANTE

Progetto “L’immagine della natura e il tema dell’amore ne *La ballata delle rose (I mi trovai fanciulle)* di Angelo Poliziano e il dipinto *La Primavera* di Sandro Botticelli”

Criterio	Eccellente (10)	Buono (8)	Soddisfacente (6)	Insufficiente (4 o meno)
Contenuto del poster	Molto coerente, informativo e ben strutturato	Adeguito e chiaro	Base o superficiale	Incompleto o confuso
Messaggio culturale	Riflette chiaramente il valore della diversità	Riflette alcuni elementi culturali	Mostra poco contenuto culturale	Non riflette il tema scelto
Redazione scritta	Precisa, chiara e senza errori	Chiara con alcuni errori minori	Comprensibile ma con errori frequenti	Confusa o scorretta
Design visivo	Molto attraente e ben organizzato	Corretto e funzionale	Base	Disorganizzato o poco estetico
Presentazione orale	Chiara, fluida e con buona intonazione	Adeguita con alcuni errori	Poco chiara o insicura	Difficile da comprendere
Interazione con i compagni	Risponde con sicurezza e dimostra interesse	Risponde con aiuto	Risponde con difficoltà	Non risponde o evita l’interazione
Lavoro di squadra	Eccellente collaborazione e ripartizione dei compiti	Buona collaborazione	Collaborazione diseguale	Lavoro individuale o disorganizzato
Uso degli strumenti digitali	Uso efficace e creativo	Uso corretto	Uso limitato	Non sono stati utilizzati adeguatamente
Puntualità	Lo studente ha rispettato tutte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato nella maggior parte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato parzialmente le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente non ha rispettato la maggior parte delle date e scadenze stabilite per il progetto

Punteggio totale: _____ / 90 punti

Osservazioni dell’insegnante: _____

CLASA a XI-a

“La questione femminile in Italia – tra letteratura e realtà attuale”

CS 3.3. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii

CS 3.4. Argumentarea unor puncte de vedere proprii cu referire la diferitele texte studiate pe o temă dată din universul apropiat

CS 3.5. Susținerea unor puncte de vedere proprii în expunerea diferitelor interpretări pe marginea textelor studiate

CS 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura specifică etniei italiene

Istruzioni:

Nell’ambito di un dibattito letterario, creare una mappa concettuale che metta in risalto il problema dei ruoli di genere.

Organizzazione dell’attività: In gruppi

Obiettivi:

- ✓ Familiarizzare gli studenti con il problema di genere
- ✓ Promuovere l’espressione libera argomentata e il giudizio critico
- ✓ Favorire il rispetto per l’essere umano, maschio o femmina che sia
- ✓ Incentivare il lavoro collaborativo
- ✓ Sviluppare l’espressione del proprio giudizio, tenendo presente l’evoluzione nel tempo di un determinato tema/fenomeno in ambito storico, letterario e sociale

Fasi:

1. Spiegare l’argomento
2. Annunciare gli obiettivi
3. Presentare alcune figure femminili rilevanti in letteratura, arte, storia, scienza
4. Identificare il tema principale: il *gender gap*
5. Selezionare le risorse: brani letterari studiati, immagini, notizie dei giorni nostri (50 minuti)
6. Distribuire i compiti ai partecipanti
7. Creare la mappa concettuale (50 minuti)
8. Esporre e presentare la mappa concettuale (10 minuti)
9. Valutazione e feedback

SCHEDA DI AUTOVALUTAZIONE

Progetto “La questione femminile in Italia – tra letteratura e realtà attuale”

Nome dello studente/studentessa: _____

Gruppo: _____

Ruolo nel gruppo:

Editore Designer Correttore

Segna con una l'opzione che descrive meglio l'impegno del/della tuo/a compagno/a

1. Partecipazione e collaborazione

Item	Sempre	A volte	Mai
Ho collaborato attivamente con il mio gruppo.	☐	☐	☐
Ho rispettato le idee degli altri.	☐	☐	☐
Ho completato i miei compiti in tempo.	☐	☐	☐
Ho contribuito a risolvere conflitti o difficoltà.	☐	☐	☐

2. Sviluppo delle competenze linguistiche

Item	Sì	Parzialmente	No
Ho scritto testi brevi utilizzando connettori semplici.	☐	☐	☐
Ha partecipato alla presentazione orale del poster	☐	☐	☐
Ha espresso idee sulle realtà culturale dello spazio italiano	☐	☐	☐
Ha risposto a domande semplici sul contenuto	☐	☐	☐

3. Creatività e strumenti digitali

Item	Molto	Abbastanza	Poco
Ho contribuito con idee creative al design o al contenuto.	☐	☐	☐
Ho contribuito a rendere il poster visivamente accattivante.	☐	☐	☐
Ha utilizzato strumenti digitali in modo efficace	☐	☐	☐

4. Riflessione finale

Cosa mi è piaciuto di più del progetto:

Cosa ho trovato più difficile:

Una cosa che ho imparato:

Una proposta per migliorare il progetto in futuro:

SCHEDA DI CO-VALUTAZIONE TRA STUDENTI

Progetto “La questione femminile in Italia – tra letteratura e realtà attuale”

Nome del valutatore/valutatrice: _____

Nome del compagno/compagna valutato/a: _____

Ruolo del compagno/della compagna: _____

Editore Designer Correttore

Metti un nell'opzione che descrive meglio l'attività del compagno/compagna:

Criterio	Eccellente (3 p)	Buono (2 p)	Da migliorare (1 p)
Partecipazione attiva	☐ collabora sempre con entusiasmo	☐ partecipa regolarmente	☐ partecipa poco.
Chiarezza del messaggio scritto	☐ molto chiaro e	☐ chiaro con alcuni errori	☐ poco comprensibile
Creatività del contenuto	☐ molto originale e creativo	☐ adeguato	☐ poco creativo
Presentazione orale	☐ chiara, sicura ed espressiva	☐ adeguata	☐ insicura e poco chiara
Conoscenze culturali	☐ dimostra comprensione	☐ offre alcune idee	☐ comprensione non evidente

Commento personale:

Cosa apprezzo di più del lavoro del compagno/compagna: _____

Un suggerimento per migliorare: _____

Punteggio totale: _____ / 15 punti

Eccellente (13–15 pt.) Buono (10–12 pt.) Soddisfacente (7–9 pt.) Da migliorare (meno di 7 pt.)

SCHEDA DI VALUTAZIONE DELL'INSEGNANTE

Progetto “La questione femminile in Italia – tra letteratura e realtà attuale”

Criterio	Eccellente (10)	Buono (8)	Soddisfacente (6)	Insufficiente (4 o meno)
Contenuto del poster	Molto coerente, informativo e ben strutturato	Adeguate e chiare	Base o superficiale	Incompleto o confuso
Messaggio culturale	Riflette chiaramente il valore della diversità	Riflette alcuni elementi culturali	Mostra poco contenuto culturale	Non riflette il tema scelto
Redazione scritta	Precisa, chiara e senza errori	Chiara con alcuni errori minori	Comprensibile ma con errori frequenti	Confusa o scorretta
Design visivo	Molto attraente e ben organizzato	Corretto e funzionale	Base	Disorganizzato o poco estetico
Presentazione orale	Chiara, fluida e con buona intonazione	Adeguate con alcuni errori	Poco chiara o insicura	Difficile da comprendere
Interazione con i compagni	Risponde con sicurezza e dimostra interesse	Risponde con aiuto	Risponde con difficoltà	Non risponde o evita l'interazione
Lavoro di squadra	Eccellente collaborazione e ripartizione dei compiti	Buona collaborazione	Collaborazione diseguale	Lavoro individuale o disorganizzato
Uso degli strumenti digitali	Uso efficace e creativo	Uso corretto	Uso limitato	Non sono stati utilizzati adeguatamente
Puntualità	Lo studente ha rispettato tutte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato nella maggior parte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato parzialmente le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente non ha rispettato la maggior parte delle date e scadenze stabilite per il progetto

Punteggio totale: _____ / 90 punti

Osservazioni dell'insegnante: _____

CLASA a XII-a

“La guerra è quella lezione di storia che non abbiamo ancora imparato.” (Anonimo)

CS 1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele studiate

CS 3.6. Participarea activă la dezbateri, formulând puncte de vedere sau continuând ideile celorlalți interlocutori pe o temă dată din universul apropiat

CS 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de tradițiile și valorile culturii italiene descrise în textele studiate

Istruzioni:

Nell'ambito di un dibattito interdisciplinare, creare un collage che illustri il problema della guerra, così come appare nelle opere di Giuseppe Ungaretti e Salvatore Quasimodo, arricchito di citazioni, aforismi, simboli.

Organizzazione dell'attività: In gruppi

Obiettivi:

- ✓ Sensibilizzare gli studenti circa il fenomeno della guerra
- ✓ Promuovere l'espressione libera e il giudizio critico
- ✓ Favorire il rispetto per l'essere umano
- ✓ Incentivare il lavoro collaborativo
- ✓ Sviluppare l'espressione del proprio giudizio, tenendo presente l'evoluzione nel tempo di un determinato tema/fenomeno in ambito storico, letterario e sociale

Fasi:

1. Spiegare l'argomento
2. Annunciare gli obiettivi
3. Presentare alcune guerre rilevanti in letteratura, arte, storia passata e contemporanea
4. Identificare il tema principale: la guerra quale opposto dell'ordine
5. Selezionare le risorse: brani letterari studiati, immagini, notizie dei giorni nostri (50 minuti)
6. Distribuire i compiti ai partecipanti
7. Creare il collage (50 minuti)
8. Esporre e presentare il collage (10 minuti)
9. Valutazione e *feedback*

Scheda di Autovalutazione

Progetto “La guerra è quella lezione di storia che non abbiamo ancora imparato.”

Nome dello studente/studentessa: _____

Gruppo: _____

Ruolo nel gruppo:

Editore Designer Correttore

Segna con una l'opzione che descrive meglio l'impegno del/della tuo/a compagno/a

1. Partecipazione e collaborazione

Item	Sempre	A volte	Mai
Ho collaborato attivamente con il mio gruppo.	☐	☐	☐
Ho rispettato le idee degli altri.	☐	☐	☐
Ho completato i miei compiti in tempo.	☐	☐	☐
Ho contribuito a risolvere conflitti o difficoltà.	☐	☐	☐

2. Sviluppo delle competenze linguistiche

Item	Sì	Parzialmente	No
Ho scritto testi brevi utilizzando connettori semplici.	☐	☐	☐
Ha partecipato alla presentazione orale del poster	☐	☐	☐
Ha espresso idee sulle realtà culturale dello spazio italiano	☐	☐	☐
Ha risposto a domande semplici sul contenuto	☐	☐	☐

3. Creatività e strumenti digitali

Item	Molto	Abbastanza	Poco
Ho contribuito con idee creative al design o al contenuto.	☐	☐	☐
Ho contribuito a rendere il poster visivamente accattivante.	☐	☐	☐
Ha utilizzato strumenti digitali in modo efficace	☐	☐	☐

4. Riflessione finale

Cosa mi è piaciuto di più del progetto:

Cosa ho trovato più difficile:

Una cosa che ho imparato:

Una proposta per migliorare il progetto in futuro:

SCHEDA DI CO-VALUTAZIONE TRA STUDENTI

Progetto “La guerra è quella lezione di storia che non abbiamo ancora imparato.”

Nome del valutatore/valutatrice: _____

Nome del compagno/compagna valutato/a: _____

Ruolo del compagno/della compagna: _____

Editore Designer Correttore

Metti un nell'opzione che descrive meglio l'attività del compagno/compagna:

Criterio	Eccellente (3 p)	Buono (2 p)	Da migliorare (1 p)
Partecipazione attiva	☐ collabora sempre con entusiasmo	☐ partecipa regolarmente	☐ partecipa poco.
Chiarezza del messaggio scritto	☐ molto chiaro e	☐ chiaro con alcuni errori	☐ poco comprensibile
Creatività del contenuto	☐ molto originale e creativo	☐ adeguato	☐ poco creativo
Presentazione orale	☐ chiara, sicura ed espressiva	☐ adeguata	☐ insicura e poco chiara
Conoscenze culturali	☐ dimostra comprensione	☐ offre alcune idee	☐ comprensione non evidente

Commento personale:

Cosa apprezzo di più del lavoro del compagno/compagna: _____

Un suggerimento per migliorare: _____

Punteggio totale: _____ / 15 punti

Eccellente (13–15 pt.) Buono (10–12 pt.) Soddisfacente (7–9 pt.) Da migliorare (meno di 7 pt.)

SCHEDA DI VALUTAZIONE DELL'INSEGNANTE

Progetto “La guerra è quella lezione di storia che non abbiamo ancora imparato.”

Critério	Eccellente (10)	Buono (8)	Soddisfacente (6)	Insufficiente (4 o meno)
Contenuto del poster	Molto coerente, informativo e ben strutturato	Adeguate e chiare	Base o superficiale	Incompleto o confuso
Messaggio culturale	Riflette chiaramente il valore della diversità	Riflette alcuni elementi culturali	Mostra poco contenuto culturale	Non riflette il tema scelto
Redazione scritta	Precisa, chiara e senza errori	Chiara con alcuni errori minori	Comprensibile ma con errori frequenti	Confusa o scorretta
Design visivo	Molto attraente e ben organizzato	Corretto e funzionale	Base	Disorganizzato o poco estetico
Presentazione orale	Chiara, fluida e con buona intonazione	Adeguate con alcuni errori	Poco chiara o insicura	Difficile da comprendere
Interazione con i compagni	Risponde con sicurezza e dimostra interesse	Risponde con aiuto	Risponde con difficoltà	Non risponde o evita l'interazione
Lavoro di squadra	Eccellente collaborazione e ripartizione dei compiti	Buona collaborazione	Collaborazione diseguale	Lavoro individuale o disorganizzato
Uso degli strumenti digitali	Uso efficace e creativo	Uso corretto	Uso limitato	Non sono stati utilizzati adeguatamente
Puntualità	Lo studente ha rispettato tutte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato nella maggior parte le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente ha rispettato parzialmente le date e le scadenze stabilite per il progetto	Lo studente non ha rispettato la maggior parte delle date e scadenze stabilite per il progetto

Punteggio totale: _____ / 90 punti

Osservazioni dell'insegnante: _____

Lucrări de gramatică, de exerciții și materiale complementare

- Bozzone Costa, Rosella, *Viaggio nell'italiano, Corso di lingua e cultura italiana per stranieri*, Seconda Edizione, Loescher Editore, Torino, 2009;
- Chiuchiu, A., *Grammatica italiana per Stranieri in italiano. Corso multimediale di lingua e civita a livello elementare e avanzato*, Guerra, Perugia, 2009;
- Dardano, M., Trifone, P. – *Grammatica italiana. Suoni, forme, costrutti*, Zanichelli, Bologna, 1997;
- Gatti, F., Peyronel, S., *Grammatica in contesto, Strutture e temi di italiano per stranieri*, Loescher Editore, Torino, 2010;
- Marin, T., Magnelli, S. – *Nuova Grammatica pratica della lingua italiana*, Edilingua, Roma, 2020;
- Mezzadri, M. – *Grammatica italiana di base*, Bonacci, Roma, 2010;
- Nocchi, S. – *Grammatica avanzata della lingua italiana*, Alma Edizioni, Firenze, 2015;
- Trifone, P., Filippone, M. – *Grammatica italiana per stranieri*, Zanichelli, Bologna, 2012;
- Trifone, P., Palermo, M. – *Grammatica italiana di base*, Zanichelli, Bologna, 2020;

Lucrări de curriculum școlar și didactica limbii și literaturii italiene

- Balboni, E. Paolo, *Tecniche didattiche per l'educazione linguistica, Italiano, lingue straniere, lingue classiche*, UTET, Torino, 1998;
- Balboni, E. Paolo, *Le lingue di Babele, Fare educazione linguistica*, UTET, Torino, 2008;
- Balboni, Paolo E., Biguzzi, Anna, *Letteratura italiana per stranieri*, Collana cultura italiana, I edizione, Guerra Edizioni, Perugia, 2008;
- Balboni, E. Paolo, *Le sfide di Babele, Insegnare le lingue nelle società complesse*, UTET, Torino, 2010;
- Balboni, P. E. – *Le sfide di Babele. Insegnare le lingue nelle società complesse*, UTET, Torino, 2012;
- Balboni, Paolo E., *Letteratura italiana per stranieri – storia, testi, analisi, attività*, Collana cultura italiana, I edizione, EdiLingua, Roma, 2019;
- Cernigliaro, Maria Angela, *L'Italia è cultura, Storia, Testi e attività per stranieri*, EdiLingua, Roma, 2008;
- Cernigliaro, Maria Angela, *L'Italia è cultura, Letteratura, Testi e attività per stranieri*, EdiLingua, Roma, 2009;
- Cernigliaro, Maria Angela, *L'Italia è cultura, Geografia, Testi e attività per stranieri*, EdiLingua, Roma, 2009;
- Cernigliaro, Maria Angela, *L'Italia è cultura, Arte, Testi e attività per stranieri*, EdiLingua, Roma, 2011;
- Cernigliaro, Maria Angela, *L'Italia è cultura, Musica, cinema e teatro, Testi e attività per stranieri*, EdiLingua, Roma, 2013;
- De Marco, Anna, *Manuale di glottodidattica, Insegnare una lingua straniera*, Carocci Editore, Roma, 2000;
- Lavinio, Cristina (a cura di), *Lingua e cultura nell'insegnamento linguistico*, La Nuova Italia Editrice, Firenze, 1992;
- Luperini, Romano; Cataldi, Pietro; Marchiani, Lidia; Marchese, Franco, *Manuale di letteratura, I saperi di base: autori e opere, temi e immagini*, vol. 1, 2, 3, G. B. Palumbo Editore, Palermo, 2006.
- Pânișoară, Ion – Ovidiu (coordonator), *Enciclopedia metodelor de învățământ*, Polirom, Iași, 2022;
- Pânișoară, Ion – Ovidiu, Cristea, Sorin (coordonatori), *Manual de pedagogie pentru profesori*, Editura Polirom, Iași, 2024;
- Porcelli, Gianfranco, *Principi di glottodidattica*, Casa Editrice La Scuola, Brescia, 2013;

ALTE RESURSE:

a. RESURSE DIGITALE UTILE/APLICAȚII INTERACTIVE:

- **Kahoot**
- **Quizlet**
- **Wordwall**
- **Liveworksheet**
- **Busuu**

b. SITOGRAFIE:

- <http://www.raiscuola.rai.it/startLezioni.aspx>
- <https://www.dizionario-italiano.it/>
- <https://www.treccani.it/vocabolario/>
- <https://www.sapere.it/sapere/dizionari.html>
- <https://insegnareitalianoperstranieri.com/>
- <https://www.scudit.net/>
- <https://quizizz.com/>
- <https://italianoperstranieri.loescher.it/archivio-di-grammatica>
- <https://italianoperstranieri.loescher.it/>
- <https://wordwall.net/it-it/community/italiano>
- <https://www.didalias.it/risorse-online-per-insegnanti-ditaliano-12-litaliano-come-lingua-straniera-e-per-studenti-stranieri/>
- <https://www.raiscuola.rai.it/percorsi/corsoditalianoperstranieri>
- <https://italianoonline.com/risorse-didattiche-gratuite>
- <https://www.ornimieditions.com/it/novita/185-risorse-gratuite-online-per-le-tue-lezioni-a-distanza>
- <https://www.almaedizioni.it/it/risorse/grammatica-pratica-online/>
- <https://www.raicultura.it/letteratura/>
- <https://learnamo.com/>
- <https://www.ornimieditions.com/it/novita/185-risorse-gratuite-online-per-le-tue-lezioni-a-distanza>

GRUP DE LUCRU

NUME ȘI PRENUME	GRAD DIDACTIC / TITLU ȘTIINȚIFIC	INSTITUȚIE DE APARTENENȚĂ, LOCALITATE, JUDEȚ
DUCU DANIELA	Gradul didactic II	LICEUL TEORETIC „DANTE ALIGHIERI” BUCUREȘTI, SECTOR 3
MIRCESCU IUNIA CORINA	Gradul didactic I	LICEUL TEORETIC „DANTE ALIGHIERI” BUCUREȘTI, SECTOR 3
NEAGOE MARIA CARMEN	Gradul didactic II	LICEUL TEORETIC „DANTE ALIGHIERI” BUCUREȘTI, SECTOR 3
VREJA ANDREEA IONELA	Gradul didactic II	LICEUL TEORETIC „DANTE ALIGHIERI” BUCUREȘTI, SECTOR 3

COORDONATORI/RESPONSABILI/CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI

NUME ȘI PRENUME	FUNCȚIE / TITLU ȘTIINȚIFIC	INSTITUȚIE DE APARTENENȚĂ LOCALITATE, JUDEȚ
BOȘCA – MĂLIN OANA	Conferențiar Universitar Doctor	FACULTATEA DE LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FIRȚA – MARIN AURORA	Conferențiar Universitar Doctor	FACULTATEA DE LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
TUDOR ALEXANDRA	CONSILIER	MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII